

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theologicus - Cod. Ettenheim-Münster 222

[s.l.], 1714-1715

Articulus II. De involuntario, eiusque, causis

[urn:nbn:de:bsz:31-120314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120314)

occurrentia, qe unipm ex hijs mdo dictis, profui exi-
pientia et dicitur ppe estimo ar. 2. De involuntario
eigo cas.

Artus II. De Involuntario, eiusq; causis.

Actum e' Arto priori de vltis, agea de' e' arto p'p'ati
de eij q'raposito nimiru' involuntario, q' raria ea licenti
phlo iusta se p'p'ata magis elucescunt. Quae un' e'
autm circa i. Quid p'p'ue. 4. 1. e'. An et q'ndo
q'upiscentia se heat ad rasonem vltis actum h'um?
2. e'. an et q'ndo metz acty h'os rasonem vltis officiant?
3. et an et q'lis ignoraa acty h'os reddat involuntarios
et sui exu'let a p'p'is? 4. e'. vltis' violia et qualis
cael' involuntarium simplis, et an vltis a qo et in qibz
p'at' pit violiam? q'ly dua sect' p'p' p'p'is in q'p'p'ali
circa p'p'entem manum p'ponem, quorum p'p' man
de q'upiscentia et vltis. Et vltis ea de ignoraa et
violencia p'p'it' tractabit. h'ic an de q'nd' q'upiscentia se heat ad
rasonem vltis actum h'um.

Sectio I. An et q'ndo concupiscentia se heat ad rasonem vltis actuum h'um?

171 Dum in p'p'ati de q'upiscentia tractam, n'eam intelligim

que cupiditate, autum importabat et quod ubi per se
 excitat carnis illecebra, hancque motus
 quidam et passio e' appetitus sensitivi circa bonum illud
 prosequendo e' circa malum illud aversando. ubi
 adeoque prout sunt pro oi motu appetitus sensitivi
 sive cupiditate sive irascibilitate, quos motus undecim
 numerantur: ex parte appetitus cupiditate sive b. ~~passiva~~ tres circa
 bonum amor desiderium et gaudium, tres circa malum
 odium, fuga tristitia; ex parte appetitus irascibilitate
 vero hinc s. nimium spes, desperatio, audacia, timor
 et irascitudo: nam pro diversa apprehensione boni delectabile
 e' mali illi oppositi circa quod versas appetitus cupiditate
 ubi insequuntur in eo b. motus, dum enim bonum s. sensum
 appetit ut gaudium, nascitur amor dum appetit malum
 illi oppositum ut dispensionem, nascitur odium, si
 autem bonum et malum appetit ut absentia, nascitur
 desiderium boni amari et fuga mali exopti: si utrumque
 appetit ut profertur nascitur gaudium de bono et tristitia de
 malo presente. sicut si bonum arduum circa quod
 versas appetitus irascibilitate, appetit ut adeptu diffi-
 cile possibile tunc nascitur spes, si appetit ut
 impossibile oriatur desperatio, si difficultes quibus impeditur
 boni possessio sunt graves quidem pericula tunc nascitur
 audacia, si vero ad illas difficultes superandas
 pat virum se sentiat nascitur timor, si denique difficultes
 ille ad modo urgeant s. eum infirmum ab aliquo, nascitur ira,
 que e' appetitus sensitivus irritata quia eum in malum
 infert.

Hos 20 motus nomine cupiditate intelligimus, et de his conclusio 172.

solo timore et metu de qd. fuerit tractandum
 veniet. sed qd. in presenti qd. an et qd. se
 heat ad ravel obitu actuali huius? eorum namq.
 ut qd. nunc suo experimto sapit docet tanta qd. qd.
 vis e. et protervia. et imperium ravelis obitu n.
 agrosat. sere sapit etm. invitos adorian. sim. pte
 n. adhibeat. ac blanda quada. tyrannide p. ad.
 tormento in delitiosos voluptum capes trahere
 moliant. ipso etm. de iis operente. Uplo Paulo
 et dicente: video alia legem in membris meis re-
pugnante legi menti meo. quispisia sui sumpta
 alia diu antecedens seu praeveniens alia con- aut subleq.
 praeveniens illa e. qd. usq. ravis praevenit et ante. oem
 ravis deliberationem ex apprehensione boni sensibilibus ravelis ex-
 surgit. ac intra sensum obitu refidet in parte sensitiva et
 ideo nec meriti nec demeriti. sed se ravan e. qd. qd. est
 e. passio huiusmodi a velle l. deliberati et ex proposito excitata
 aut imperata. l. antecedente sine deliberatione qd. admissa
 s. in postmodum rati illa aut probata aut acceptata.

173. Cum quispisia antecedente conveniunt motus ut vocari solent
 i. i. nam motus i. i. illi dicuntur in quibus hoc ravelis et qd.
 necessitas qd. sine advertentia et reflexione ravis e. sine
 libertate ac dno actionis: sic qd. subito occurrente inimico
 passio ira et vindicta ita praevenit oem usq. ravis. ut in-
 tellui n. deo temp. qd. de ranti an bonu sit an malum
 irasit. neq. etm. vlti facultas qd. deliberandi. an
 huiusmodi passione qd. tribuendi. s. an disp. qd.
 s. a bono vindicta sui ravis. intell. et vltas ut nulla
 reliqua electio. indiffia huiusmodi passio ira diu
 motus i. i. l. etm. motus indeliberatus. neq. ravelis p.

et pia aualibz nec meremz, nec demeremz, ideo huius
 motu nec meriti nec demeriti capax, s.
 Advertendum In e' duplicem dari advertentiam raris et zplem
 deliberationem vltis, alia em e' advertentia et deliberatio plena
 et pfecta, alia vero semiplena vltim et impfecta, hae.
 174.
 Suficit ad potum veniale, illa vero requirit ad potu mortale
 ut quiritur apertunt DD: signum autem gnoscendi, an
 advertentia et deliberatio sit plena et pfecta, e' si passio natus
 sive ab altero interrogatus sive reflectens se supra
 se ipsum sit capax sibi l. alteri respondere et de bal.
 re et am de aliis rebz et negotiis, si em ita respondet n' sit,
 signum e' qd eis res n' e' expedita nec proin plene et
 pfecte advertens ad cogitationem suam, s' aliquo modo p pas
 sionem ligata. Requirit go ad hoc ut cogitatio vnde dicitur
 sit mortalis qd hec, cum plena et pfecta reflexione hoiis
 supra suam cogitationem, et tunc dicitur deliberatio mortale, n'
 ex mora tempis s' ex mora deliberationis, na' qd motus
 i. i. s' longum tempus durare pot antequam auerdat ad
 advertentiam raris et deliberationem vltis. No' ita animadvertit.
 Non querit quidam ipsa quiritia vltima sit, s' quidam autem
 ex tali quiritia sentit sit vltima, qd ut rectis intelligi
 sciendum e' vltimum pot considerari l. p'cipue s' d' se,
 et q' d' tunc a vltis procedit cum grivo finis, l. et in
 raris liberi, et q' d' tunc a vltis procedit ut liberte, et
 indistincta plena, adeo, sit cum grivo pfecta vel finis,
 cum mediu, appensa etiam horum p'p'rie ad finem, unde
 patet plura requiri ad vltimum liberu, pauciora vero ad
 vltimum s' d' se solum.
 Apertio: quiritentia sive p'p'rietas sive p'p'rietas s' se n' 175.
 s' d' n' minuit, s' sapig etiam auget vltimum in raris vltim

scindit qd operari ex cupiditate potest esse peccatum, imo ipsa
 cupiditas sibi passio plena desiderii, hoc n' potest, sed
 cupiditas in ultimum coarctat et ad magis ultimum. Tum
 cum in ipsa specie cupiditate, quae dicitur motus appetitus
 sensitivi circa bonum delectabile, ipse enim motus
 potest quiescere appetitus sensitivi cum appetitu rationali tunc
 tendit ad magis apprehendendum et appetendum id est, quod
 inferior appetitus appetit et quiescit ad.

Ex: 1.° Inducunt, aliquid procedit à velle in quies 177.
 finis, Inducunt, et huc quod causa est ut aliquid sui à
 velle procedat in ultimum n' facit, imo si facit
 et in huiusmodi à velle procedat, etiam magis ultimum facit,
 ultimum enim est, quod procedit à velle in quies finis.
 atque actus ex cupiditate et velle scilicet procedit ad
 quies finis, tunc enim ex apprehensione boni quiescit ut
 quiescit, imo actus huiusmodi intensius à velle pro-
 cedit, cupiditas enim inclinatur velle ad opus et quod maior
 est eo magis inclinatur, et quod facit ut actus huiusmodi
 à velle procedat, et intensius procedat, et cupiditas
 quod cupiditas n' coarctat ultimum, sed magis ultimum.

2.° Vltimas naturae impetu ferunt in bonum:
 quod etiam eo intensius efficacius, ferunt in illud quod magis quies-
 cit apprehensum atque ex quo crescit inclinatio in huiusmodi bonum,
 ex eo intensius in illud ferunt, illud quo magis apprehendit,
 crescit autem inclinatio in huiusmodi bonum et cupiditatem,
 cupiditas enim auget rationem ipsam delectabilem in oblectamento
 facit, etiam magis introitum intellectui ut proponat velle quod etiam
 ex cupiditate magis ferunt in bonum apprehensum vltimas, ac

ex gregati atq; ex quipifia feuty & magi, vltimus,
proin hae n caet in vltimum, p augeb magi, vltimum.
Atq; ex hoc erit difcrimen ino metu et quipifiam,
metu en auertit vltim affectu fcltm gditionato ab
vltis, qd Inqm mediu afumiz ad evitandu' maig malu,
et impellit ipfam ad mediu, qd fclm p e malum,
et fclm bonum prout hic et nunc afumiz ad
evitandum maig malum: quipifia contra allicit
vltim ad qm et inclinat ad vltim qd fclm p e
delectabile et greme naali inclinacoi ipfuz.

178. Igitur quipifia n caet in vltimum fclm fe, caet 47
in p se in vltimum rae liberi, fice vitiat vlti-
mum in rae liberi, unde qd qd, excufat à pto
et demento qd et rae pars aperi, qe fice probz:
Toties tolliz aut fclm minuz libertas in vlti,
toties rae oino afforbez, l. fclm ibe p turbatur,
ut in hq; neq;at ppendere. fixem mediocum,
pportioem et vlti circumftias; atq; hoc n rae
fice p quipifiam liberum hois arbitrium pro-
venientem et paffionabilis hoo in fe. nimis, qm
frequenter experiz, dum do ppendere. l. in fclm
velit, qles motz, aut ai rae qz, p turbacoi, ira
fclm, aliave magna paffio excitet: qe p
Maior fclm probz et deduz ex intrinfa rae
libertiz, qe eo ipfo, qd in indiffia gffat oia
propata ad fclm pfectioem requirit, maxime qidem,

si de acty moralite. quaray, aut rae merito. l.
demeriti attendat.

Obj: Liberum ventis qfistit in indiffia ad 179.
acty oppositor: go toties minui aut tolli liberu, go
ties minui l. tolli hoc indiffia, at hoc indy-
fia n' rae tolli, ut patet de motibz i. i. et fre-
quentis minui q' cupiditiam, cupiditia em e' incli-
nao vltis ad opp' cupiditum, q' d' am' h' e' inclinao ad opp'
qm' ad n' opp', ad hoc, qm' ad illud p' d' e' m' minui indiffia,
nam s' m' indiffiam p' d' am', vltas n' magis inclinao
ad hoc, qm' ad illud: go et m' p' d' m' e' cupiditia unig
qm' alteriq', tanto minui indiffia, et ex q' sequi
et m' vltium in rae. liberi.

Subsectio Respondet Argmtis contrariis.

Obj. 1. q' d' i. partem aserti. Concupisfia mi-
nuit vltium n' solum in rae. liberi, s' et m' in
rae. vltiu, go p' p' a: vltium s' d' m' se. d' n' i. q' d' p' d'
id q' procedit a p' p' i. i. n' t' r' a. i. u. m. g' n' i. o. e. f' i. n' i. s.,
atq' cupiditia minuit g' n' i. o. e. f' i. n' i. s., detinet
em vltiem rae sua vehementia, q' d' e' t' a. m' in
aliquo actu ut faciat q' d' n' q' m' fecisset si finem
rae. quovipet, go cupiditia n' solum minuit
vltium, in rae. liberi, s' et m' in rae. vltarij,

ratio em aliqd. magis ultrium e', quoto melius finis
e' prinitus.

Q. n. a. um n. sua probz, et ad racionem adiectam dico, qd
ultas quodqz ex cupiditate agat qd, cuius postmodum
penitet, et qd si recte procederet nqm fecisset, n' ex hoc
provenire qd ultas finem n' gnoscat, s' qd illud tanta
vehementia s' am unam racionem gnoscat, ut ei' malitia
et alteram racionem n' videat, adeoqz defectus e' totus
ex parte indiffie. qe acquit liberum, et n' e' de racione
ultri s' am se, ut patet de amore. Offes, qo ultrie.
fili amant DEUM, et tu ita amant, ut q' t'ant' qd
aut a DEO abducens amare aut etiam DEUM n' amare n'
valeat: unde etiam sic brevis dist' p' q' cupiditate mi-
nus gnoscat finis s' am racionem indiffie ei' c. m. s' am
racionem finis precise n. m. et c.

181.

Ob. 2. Quae ultrie finis, illa inviti n' agimus, neqz cum
dolore: qo cupiditate p' se n' caat, s' saltem minuit ultrium:
N. colligit ex Arle. ut. 1175. in hac ora: qe. inviti a-
gimus, molesta nobis s', quae ex cupiditate, iucunda. m.
p. ad ex'plo: s' fil. v. g. Titus Cai filius q' amore perueniat
corruptus una horrore naturali occidit Patrem suum patrem
ut hereditaria bona fortiaz: hoc occisio fil. cu cupiditate,
et tu filium horrore, qo alty cupiditate fieri p' ut hor-
rore: et huiusmodi alty saepe gtingunt.

Q. d. M. Quae impete totum et semiplene ultrie
finis, illa inviti quodqz n' agimus, neqz cum dolore n. m. qe.

pleni et cum pfecta indiffia fiunt, illa inibi n' agimus
 neq. cum dolore. c. M. et d. m. atq. pleni saepe aut ex
 cupiditate facimus cum dolore. se tenente aut cauto
 aliunde alio v. g. malo concomitante, dolore se te-
 nente et cauto et ipse cupiditate n. m. et c.
 Qd Titius in dicto exilo amore divitiarum cot-
 rupto Caium patrem cum horrore occidit, horror n' pro-
 venit ex hoc, qd divitias cupidat. si qia qtra naa' est
 sortitq. et ideo horror ipse n' facit, qm' nung' haec oc-
 cidit. vltia fil. si potiq. ostendit tanta intensioe ca' a
 vltie procepisse, ut etm' qd qtra naam e', attentu
 n' fil. praeterea in rigore dicendo ngari pet. M.
 illa qe. vltie fiunt qd'oz, cum molestia n' fieri,
 qe. em' fiunt ex metu, fiunt vltie, et ta saepe
 imo ordinariè fiunt cum molestia.

Dices: metus licet n' caet' simplt' insultum, in 182.
 caet' illud s' d' m' qd' ut infra dices, si cupiditate
 se h't in huiusmodi casu fiunt metus, sicut enim
 qui agit ex metu agit cum quivo finis, sed
 ex dolore qd' hoc et hoc modo agere debeat,
 ita etm' qui agit ex cupiditate, agit qd' m'
 cum cognitione finis, sed tñ ex dolore v. g. qia
 s' d' m' prius exemplum bona, qe. cupidat, aliter
 obtinere non potest nisi per necem parentis.

go etiam cupiditiam caat ^{scdm} qd involuntarium.
Q. n. m. cupiditiam se habere sicut metus se
habet, licet enim verum sit, qd arguit, nimirum qd
sicut ille qui agit ex metu, agit cum cognitione
finis, s. ex dolore quod hoc et hoc modo
agere deat, ita etiam qui agit ex cupiditiam agit
quidem cum quocumque fine, s. in ex dolore qd hoc et
hoc modo agit, magna tamen adhuc est differentia
inter actionem ex metu et actionem ex cupiditiam
dolor enim in metu, est id quod caat dolorem
etiam dum actio ponitur ex metu, manet involuntaria
s. involuntaria, eo qd sibi relicta voluntas id nunquam
faceret, quodiam facit, contra dolor, et id
qd caat dolorem in cupiditiam dum actio ponitur
transit in voluntarium. Et sicut voluntas, quoniam in-
potest cupiditiam libera est ponere actum
ex eo qd dolor pullulat, l. n. ponere, et ideo
licet metus caat involuntarium scdm qd, illud tamen
caat cupiditiam. Audiamus et S. Aurem super
haec obiter alio in exilio proposita respondentem
huic d. 7. ad 2. ubi haec dicit: Dicendum, quod
in eo qui ex metu aliquid agit, manet voluntaria
voluntas ad id quod agit secundum qd

in se q̄siderat, s̄ in eo q̄ agit aliq̄d f̄ q̄sisiua,
 sicut e' ingtinens, n' manet prior voluntas,
 q̄e repudiabat illud, q̄d conuipit, s̄ mutat
 ad volendum id, q̄d prius repudiabat, et ideo
 q̄d f̄ metum agit, fit q̄damdo involuntarium,
 s̄ q̄d q̄d f̄ q̄sisiuam agit nullo modo: nam
 ingtinens q̄sisiuam agit q̄tra id, q̄d prius pro-
 porebat, non autem q̄tra id q̄d nunc vult, s̄
 timidus agit q̄tra id, q̄d etiam nunc s̄m se vult.
 haec. L. P.

Obj. 3. Quid inferat vlti vim n' caat vltimū 183.
 s̄ potius involuntarium, atq̄ q̄sisiua vim inferat
 vlti: q̄d p. m. p. q̄d prouenit ab extrinseco nulla vim
 gferente passio, illud passio inferat vim et violiam
 sicut em diuisi violentia e' id, q̄d prouenit ab extrinseco
 nullam vim gferente passio, atq̄ passio q̄sisiua
 antecedens prouenit ab extrinseco vlti, dem motio
 extrinseca vlti, neq̄ vltas aliqua vim gferat, eo q̄d
 q̄d sit antecedens rem eiq̄ deliberatōe, q̄o con-
 uipitētia antecedens inferat voluntati
 vim.

78. R. n. m. ad eius p. M. d. q̄d prouenit ab ex-
 trinseco nullam vim gferente passio, id e',
 q̄d ab extrinseco prouenit q̄tra vel passio
 inclinationem, imo et ipso gferente,

Illud passio infert vim et violiam si em diu
violentum ee id qd pvenit ab extrinseco nullam
vim gferente passio, atq; passio gupisificae ante-
cedens pvenit ab extrinseco vlti, e em motio
extrinseca vlti, neq; vltas aliquam vim gferit eo ipso,
qd si antecedens oem eiy deliberasem: go gupisificae
antecedens infert vlti vim.

R: n. m. ad eiy p. d. M. qd pvenit ab extrinseco nulla vim
gferente passio, id e qd ab extrinseco pvenit gtra oem
passi inclinacem imo etm ipso gtra dente, illud passio
infert vim c. M. qd pvenit tntm ab extrinseco iuxta
inclinacem et caans passio actum gtra et ausp-
tum illud infert vlti vim n. M. et d. altera membra
minorij: neq; vltas aliquam vim gferit, id e vltas n
ehit illam l. ad illam parum aut nihil gtribuit
c. m. id e gtrarij vlti et caat passio actum vlti
aut gtrarij n. m. et c. diximq; in phtis de violento
illas vltimas partes in hys violenti ppositas pice
intelligendas et fil gtra inclinacem imo etm veniente
passio, qd autem ex gupisificae fit, fil quidem gtra
ab extra, pta d gtra si iuxta inclinacem g-
pifientis.

184. Nices: Sapij gupisifentem agere actum, gtra qe in
antea ptebatur fuit, nam n raro ptebatur gtra
gosis inordinatos maxime carnales affectus et in
six affecta forma Mulierij gupisificae exarsit

si igni affectu generat impurum et inde petu, ex
 qd pat patet quipficia etm caare actum vlti
 gratium et tristem, atq, ideo quipficia revera e
 motu ab extrinseco nulla vim gferente passio
 qd e violentum. Q.

Q. c. saepe quipfientem ex quipficia facere actum
 aliquid, qtra qm ante quipfiam, aut ante actum
 protestabaz, atq, adhuc n. ex hoc sequi quipfiam
 caare actum vlti gratium aut tristem: l. certe
 sic d. ex qd patet quipfiam vlti caare actum
 hic et nunc gratium et tristem aut vlti ante
 cedentes et dum adhuc in plene sui indiffia existebat
 gratium et tristem, qui tñ hic et nunc volit e
 et graty e. et hoc e qd aiebat S. Docti n. 182. re-
 laty dum dicit: pñ eo qd agit aliquid q quipfiam
 non manet prior vltas qe repudiabat. Atq, qd quip-
 ficia, si mutaz ad volendum id qd prius repu-
 diabat q atq, ex hoc patet, qd etm n. obstantes
 protestave huiusmodi tñ adhuc quipficia n. fiat
 renitente passio adeoq, vim n. faciat. tñ tñ an et
 qm m. acty huiusmodi in vlti aut involtri afficiat.

Sectio II.

An et qm do metus hnos actus in
 raoc vlti aut involtri afficiat?

Inr cales hoi passioes etm numerari timore aut 185.

aut metus qd dicitur motus ad malum imminens fugientis
 et ex prioribus h. hoc autem passio sensus adales
 hinc quodammodo sublimi ligat, ut neq, ratio neq, voluntas
 nisi quada violentia illa discedere possit; caas
 quodammodo ab intra phantasticis imaginariis anniato
 et restricto corde aut variis et insensibilibus, grossis
 humoribus nervorum pro retardantibus, quodammodo vero
 caas ab extra, idem v. ab agente necessario, fidem
 gloria subito ventum turbine, quodammodo vero ab
 agente libero hinc sunt. De timore ab
 intra qd se in hac parte n. agit, discurrendum
 In de eo est, sicut de alijs passionibus sub nomine
 suspensa actu est parte prioris, neq, de metu
 ab extra qd eam necessariam, metus enim hinc
 licet sicut se habet, sicut, ut indicat timidus ad aliquid
 faciendum, qd n. fecisset, si hinc caa aut eventus
 seruit n. est, nihilominus tamen eum sic constituit, ut
 qd ex tali necessario facit, sic faciat, ut ut
 ipse caa etiam n. solita tamen in se ipso sit soluta,
 et fiat cum intentione dispulsa hinc ne
 cessaria tamen hoc et hoc faciendi, in quo metus a caa
 necessaria exultat, differt a metu qd caa libera
 de tali metu in presenti potum loquimur.

186. Metus autem hinc a caa libera subulans dividit in 49
 gravem seu cadentem in vitium essentem et levem
 seu cadentem in vitium n. essentem, ille est quando aig
 tale malum timet qd etiam quilibet vir cordatus timeret,

et huiusmodi mala sunt mors, multatio, atrox cruciatus,
 servitus, exilium, damnatio ad Irremanes, carcer hor-
 ribilis, violentum stuprum, gravis infamia, amissio
 statim honorifici, amissio omnium bonorum, aut saltem bonorum
 notabilium partium, exignitas iniusta, et ut paucis dica
 diminutio capitis, pro prima, five media, five in-
 fima, id est, five in temporibus, five spualibus. Insuper
 ad metum cadentem in iram, quod est regnum, ut
 malu huiusmodi raabiliter presumat ferretur, et
 ut minitans facultatem habeat, tale malu exequi,
 atque minitatu huiusmodi malu solitus est infligere,
 neque illud facile potest vitari: haec omnia regnum
 ad metum graventur.

Extra metum, laquei, neque
 cadens in iram, quod est regnum, diu, ille, quod tale malu
 timeat, quod alias sine honestum parum turbaret
 et quod solum illi timeant, quod est in timenda ti-
 ment, quod est pueri, femina, multum anxii,
 alia de metu adverbenda haec in Iraci de J. et J.
 à n. 275. usque ad n. 286. Jam pro resolutione qua fiti fit
 et peritio. Metu etiam cadens in iram, quod est regnum 187.
 caat ultimum simplex et in ultimum statum quod. Ita
 expressit S. Thoas hic q. 6. a. 6. in O, cum quo alii
 quibus sentiant. uba s. Petri s. Quae sunt metum
 aqua, mixta sunt ex ultio et in ultio, id est, quod
 per metu agitur in se confideratur et in ultio, per fit
 ultimum in casu sicut ad evitandum malu quod
 timeat: si quis recte confideret, magis est huiusmodi ultio

electio minori mali fit ex aliqua necessitate ut
 patet ex hoc qd fit ex metu et ut patet cum
 metu: qd qd ex metu procedunt fit solutio simplis
 et insolentia sicut qd. Res in exemplo ostendit: Titig
 fridbergis huius profectus incidit in latrones,
 a quibz l. vita ptere l. ea 30. aureis redimere com-
 pellit, in hoc casu bene estimat Titig ming ee ma-
 lum 30. aureos, qm vitam ptere, ideo dicit dare
 30. aureos, illosq. l. actu stat l. promittit, in hoc
 casu datus 30. aureorum e' simplis solutio, qm
 a solte eligente procedit ad evitandum maius
 malum, qd em e' electioem a solte procedit, pro-
 cedit a proprio contracto cu' quocq. pta finis,
 et qd sic procedit e' simplis solutio, adeoq.
 datus 30. aureorum in hoc casu e' simplis
 solutio. Est hu' etm insolentia sicut qd, qm
 ex necessitate alterius mali evitandi fit, et etm
 dum fit, ita fit, ut soltas id fieri nollet: et
 hinc fortasse magis ad mentem D. Ostij diu pte,
 ita qd sunt ex metu ee solutio in actu insolentia
 tu in apprensione, addit em l. de loc: cil. unu
 qd qd simplis ee diu sicut qd e' in actu, sicut autm qd
 e' in sola apprensione et e' simplis sicut qd.

Dixera' qidm N. 185. Nos in presenti e' solutio loqi 189.
 de metu proveniente ex caa libera, nilominus
 tu et hanc qd de caa libera tuoc metij habent

dicta sicut a priori etiam applicari potest, quia sunt
ex metu ab intra, et eadem necessaria, quoniam
et ea quae ex humore fiunt, fiunt a proprio
intra se cum quibus finis, unde ratio ultimum
est, finis autem et ex eo ratio in ultimum, quia non
procedunt a se nisi cum aliquo sensu et
disciplina apprehensa; cum in ab istis, quae ab in-
tra se contra ultimum proveniunt ratio sapientis
et vehementer perturbat, quoniam ab istis, quae ultimum et ra-
tionem illuminata ab extra audivit, hinc
magis, de involutis quodammodo habet, quia fiunt
ex metu ab intra, quoniam ea, quae fiunt ex
metu ab extra. Quod etiam indubie de-
renda est, illa quae proveniunt ex metu levi
seu cadente in visum non obstantem, magis de-
ultoria participare, quoniam ea quae proveniunt
ex metu gravi, cum enim ratio involutis de-
sumas sicut dicta ex apprehensione mali, et
apprehensio est magis terreat, quod magis a metu
facile apparet, quod ea, quae ex metu gravi
sunt magis caeteris involutis, quoniam ea quae ex me-
tu levi fiunt.

Suadet etiam dicere, hoc loco, quod promit-
tens, quod ab istis quae ex metu pullulantes salubritas

aut n' valeant, at, in de his actus sit in trac:
de J. et S. à n. 276. app. ad n. 286. His iterato
dicendi super sedes, incidentes in et de us
aliqua dicemus seu: 5. huius arti ubi varia pro
q. p. h. d. i. c. i. m. sub. ref. arg. cont.

Subsectio Respondetur Argumentis Contrariis.

50. Q. si q. fuerit ex metu cent simpliciter vltima, et
in involtaria s. m. q. sequeret qd implicat, atq. hoc 190.
ipsum implicat p. q. sequeret qd implicat. q. q. fuerit
ex metu n' s. simpliciter vltima, et in involtaria s. m.
q. p. p. q. implicat aliquid ee simpliciter tale, et in
n' ee simpliciter tale, atq. si q. fuerit ex metu cent
simpliciter vltima, et in involtaria s. m. q. idm eet
simpliciter tale, et in n' eet simpliciter tale, eet ut
ponit, et n' eet, qia qd simpliciter tale e, excludit
se illud qd tale n' e, qd autm s. m. qd tale n' e,
illud n' excludit se illud qd tale n' e ut patet.
q. et in simpliciter tale n' eet, adeoq. si q. fuerit
ex metu cent simpliciter vltima, et in involtaria
s. m. q. sequeret qd implicat.
R. n. seql. ad eig. p. d. M. implicat aliquid ee simpliciter
tale, et in n' ee simpliciter tale s. to simpliciter in voce

periculo, et hinc ut DD. docent ex tali gravi metu die festo n' audire missa n' ee p'm, id est separant ex defectu vlti, s' ex benignitate matris q' acceptu' fuit in tali metu obligare n' pot' unde segle probas si p' d'qui: q' legem hie et nunc obligante transgredij peccat. n. q' hie et nunc n' oblig: v' n' g. peccat. n. M. et filio d: m: neglectio missa n' offente p'prie metu vlt vltia transgre. pio legi hie et nunc obligant; n. m. hie et nunc n' obligant; r. n. et n. c. l. absolute transmissa M. n. m. benigni s' missa missa ee festo transgressioe legis, cu' em p'm dicta lex in tali casu n' obliget, am filio transgre pio legi ee n' p'.

Ob 3. Dicitur et in tract de i. et. n. 282. res igr. q' tract, n' t'm venerabile matrimoniu' sponsalia, promissioe l. largiorem dotis, promissioem et traditioe bonu' eccl'ie, p'ces oino f're gratuitos five onerosos ee invalidos si ex gravi metu initi sint, idq' ex defectu p'prie, atq' hoc subsistere negant si metu gravi edet vltia simpli. q' em p'prie aliud e' q'm vltia actio eig rei, que p'prie agenda: unum p'prie vult necepe e' aut i' d' q' dicitur est in tract. de i. et. i. aut q' hie diximus nimium metu caare vltia simpli.

Q. loco cit. in trac: de J. et J. ubi dicitur a' huiusmodi
q' tractus oes ce iure rae invalidos n' ce asum-
tam hanc raeem, q' id proveniret ex defectu
q'ntuq. p'ideo q'ia metum in actens filium inu-
riam alteri facit, et nemo est obligari q' hoc q'
sibi p'ice sua culpa q' sola, alteris impbitem
iniuriose fit, unde p'ante q' huiusmodi q' tractus
validi n' sint, In p'are q' metum caare. Imple
vltimum. p'esto, dicitur et loco cit. id pro-
venire ex defectu q'ntuq. In adhu dicitur in
p'asenti n' q' tractuarem, dum dicitur metu' cau-
sare imple vltimum, na' hic de vltimo p'm
se et abstrahendo a' rae libera agimus,
ibi autm de q'ntu q' et q'nto nec p'ig e' ad ca.
tractu' p' de libero q'ntu dicitur p'p'emus,
certu' autm e' q' metu' ab ext'nto et a' ca
libera p'oveniens q'nto tollat' libera, dum
In q' se cogado ad q' tractu' liber q'ntu q'ntu
193. Neq' dicas q' tractus metu' gravi' in se inu'po-
nitos etm n' ce liberos, et in p'm dicitur in
eade' p'ibi de J. et J. p. 276. ce validos, adeoq' ad
q' tractu' valore' n' requiri q'ntu' liberu', p'
vltim vltimum et factu' cum finis p'ioe.
na' Q. licet huiusmodi q' tractus ex metu' inu'p'ositi

in se ipsis n' sint facte liberi, sed in liberi in casu
 et in delicto ex q'ibz metz pullulat: s.g. deflo-
 rator virginis l. fadellor dum ut deflorata
 quellij inise utromniū aliaz pellendo patriā
 urbe, regioe q' licet hic et nunc liber ab-
 soluti n' sit ad incundū l. n' incundū utromniū
 p'pter iminens malum, liber in fuisse censy
 in eo q' virginem l. mulierem liberi deflora-
 rit, et si rarer liberi delicti liber om' censy
 q'ntq' ad pena.

Obj 4. Metz caat involtriu' simplter et ultriu' 194.
 sicut s' d' q' d' 90 p. p. a. Id sub g'dioe d' tale,
 s' d' q' d' d' tale, q' d' autm absq' g'dioe d' tale simplt
 et d' tale, sicut q' d' e' necessria ex g'dioe, e' ne-
 cessarium s' d' q' d' autm e' necessria absq'
 luti, e' necessria simplter, s' id q' d' sit q' metu
 e' involtriu' absolute n' e' ultriu' nisi sub
 g'dioe s' ill' et vitet malum, q' d' timez: q' d' id
 q' d' metu agy e' simplt involtriu'.

Redet l. Petros hie q. b. a. b. ad 3. Dicenda q' d' il-
 lud q' d' f' metum agy, absq' g'dioe et ultrium
 s' d' q' d' aute agy, s' involtriu' e' sub g'ditione
 si talis metz n' imineret. Jam in f'ou n. a. cum

n. paor, qd ut recte sonet scdm l. hoo, ut
quanti et diu: scilicet qd sit p. metu' a' vltimū
absolute. p. eo qd actio absolute procedat à
proprio intrinseco ul' quocūq' finis. sed in vltimū
suo qd dicitur si talis metus n' imineret: actio
em scdm rationem vltimū n' dicitur auertere scdm qd in
apprehensione e', p. scdm qd in actu e', an scilicet
et quādo procedat à proprio intrinseco ul' quocūq'
finis in qd ratio vltimū p. se qd dicitur p. scdm
rationem liberi auertere p. scdm qd in apprehensione est,
qum p. necessitatem apprehensam minuitur indiffinita ad eiq'
oppositum, atq' adeo actus ipse fit p. qd dicitur
urgentem scdm qd in vltimū.

195: C. 5. si metus causet vltimū mixtū involvitur
sequens, qd ait Lutherus, qd attritio n' facit
rem deum iustum p. peccatorem, adeo, neq'
cum sacramento penitentiae sufficeret ad re-
missionem peccati, qd de damnatis qd filium in
trident. unde eius qd vltimū quibus tenent. D. D.
catholici: qd metus n' causet ~~vltimū~~ vltimū mixtū
involvitur p. simpliciter vltimū. p. secula: attritio
et dolor de peccatis quibus ex metu inferni: qd si
metus causet vltimū mixtū, tunc ipse dolor ex

metu inferni erit mixtus ex ultorio et involtro,
 proinde includit aliquam glaciem in petris,
 iste enim dolor catens ultorio e, ut si metus
 n' imineret de petis haud doleret: unde
 subj: Dolor q' n' excludit oem glaciem de
 petis, e' dolor solum fualaty et n' p' dolente
 facere iustum, iustia enim petum q' p'it in
 q'raa, qe ingrosibilib' e' cu' glacia ad
 petm mortle: igit si metus caaret ultorium
 mixtu' involtro, sequeret, qd ut ait Lutherus,
 attritio hanc n' faciat iustu' p' magis pena-
 torem.

Q: Hanc obidem attingere difficile fere igo.
 maxima' de penit'ia examinanda, an nimi-
 us attritio etm admittat aliquam glaciem de
 petis preteritis mortlibz, adeoq, dolor attritioz
 sit qdamo involtro, an vero p' se excludat oem
 involtrum, qd posteriori qunites tenet a D. D.,
 qoru' rae e', qd ille, q' timet aliqd malu', facit
 qd qd necesse e' ad illud evitanda, et ideo qia
 necesse e' ad hoc ut evitez inferny qd petor
 nulla' heat glaciem in petis, s' detestet oia
 mortlia' p'ba etm s'm se q'fiderata, qm
 Deq' intuey cor, ideo ingm attritio excludit

ocm penitiz glauia' in pnti mortali. atq.
ex hoc h' disparitas ino dolorem ex me-
tu inferni gignit et inr atq pullulantes
ex alio metu v. g. proiectionem merui' ex me-
tu nau fragis, promissione vniuse extorta
ex metu pdende vite. nam qudo nauator e' in pe-
riulo nau fragi. sufficit ipse ad vitand' nau fra-
gium qd defacto proiciat meres in mare qm
retineat glauia' ad ipsas solum se pemptas, et
sufficit qd exteriis promittat, interis autm ad
promissu' glauia' retineat l. illud dare nolit.
egra. ad vitand' infernu' n' sufficit peccata
externa l. qatens deducit ad infernu' detestari,
p' dat in se ipse et q' in se mala s' detestari
sine si glauia' ad illa. Unde in fra-
respondeo n. sepla: ad eiq' p' dico nulla' regula
ecce tam genulem, qe. sol' patris aliqua' ex-
ceptionem, et hinc eni'anda e' attritio, qe
implem' caat vltimum sine oi' inoltio aut
glauia' ad peccata detestata, qd magis ostendem,
in Grad. de Penit'ia ex qo hae dicta
supponit qe: D. an q' d' q' d' ignorat caat vltim' aut in vltim'
altum h'notum!

Sectio III.

An, quis, et quando ignorat caeterum
ultimum aut ultimum actuum
humanorum?

Cum supra dicta Sectioe I. a. I. huius disp: 2^a Sectio 197.
 scilicet quod procedit à principio intrinsecis ad quosdam fines,
 deorsum scilicet actus velis l. elicitivae l. imperativae
 tales sunt prout ultimum, id est illi actus, qui l. eli-
 ciantur ab ipsa volente, ut est amare, l. scilicet ab ipsa
 imperant ut sunt v. g. scribere, audire et alii
 actus aliam potestatem operantur cum imperio et
 elicitivae ultimas, patet e^o quod actus intelliguntur
 actum ultimas procedunt, neque ab eis imperio efflu-
 unt, nisi deant diu ultimas, nisi enim fiunt cum quosdam
 fines, quia potestatem sunt ipsa fines quosdam. Patet e^o
 2°, quod cum ignorantia opposita sit quosdam rei,
 quae ad ultimas requiritur, ipsa etiam opposita sit
 ultimas: unde supra mentem S. An. huius q. 6. a. 8.
 ubi dicitur, ignorantia privat quosdam quae praeser-
 git ad ultimas, dicitur scilicet: privat quosdam in agente
prout finem, cuius bonitas pendentem bonos
patet.

198. Ignorantia sui ista variè dividit ut ita namq[ue]
ex Angelo ubi ignorantia alia e[st] bona, alia
mala, alia neq[ue], bona neq[ue], mala: Bona e[st] q[ui]a
sibi privas quirit, q[ui]a q[ui]s ignorat ea, q[ui]a
ei sent occasio peti: mala e[st] q[ui]a q[ui]s ignorat
ea q[ui]a sine expedit: ignorantia neq[ue], Bona neq[ue],
mala ea e[st] q[ui]a q[ui]s ignorat ea q[ui]a n[on] expedit
sine: De mala praeipue agende e[st] hoc
s[ecundum] S. Orem. h[ic] q. 6. a. 8. triplex se[ntentia] h[ab]et
ad actus ultis, nimirum concomitans, sequens,
et antecedens, unde et ignorantia. Triplex e[st],
nimirum concomitans, sequens, et antecedens: con-
comitans se h[ab]et ignorantia, quia quidam ignorantia
e[st] de eo q[uo]d agit, In etn[im] si s[er]v[us] nihilomin[us]
agere, unde ignorantia concomitans e[st] q[ui]a n[on]
p[ro]videns se n[on] ad actum ultis, et q[ui]a neq[ue] mo-
vet ad operande, neq[ue] ultem removet ab ope-
raoe, s[ed] ita se h[ab]et, q[ui]s n[on] adect: cui[us] ex-
plum ita ponit loc. cit. S. Orem. q[ui]s venator[um]
circumit[ur] sylvam hosti int[er]nie off[en]s[us] ita, ut
s[ed] illa obviam offenderet, procul dubio occi-
deret, interea sequitur in sylva advertit
putat ee feram, emittit globu[m], occidit q[uo]d
sibi e[st] ibi autem fuit hostis n[on] fera, occisio

hosti, in hoc casu facta e' ex ignorantia promi-
tante. q' sequitur se h'c ignorantia ad actum ultis
ut ait S. Or. si ipsa ignorantia e' volitaria,
et hoc contingit duplex, uno modo quando actus ultis
fieri in ignorantiam, sicut cum aliquis ignorare
vult velut excusationem peti deat, s. ut nre
strahat, a' pendo, et hanc diu ignorantia asseha-
ta. Et alio modo quando eodem actus ultis
directe et ferre, ad ignorandum aliquid, s. ut
eo disponere negligit, ut pot' scire q' d' d'
scire, et hanc ignorantia i' S. Or. appellat
ignorantia male electionis atq' s'm hunc mo-
dum ait S. Or. cum aliquis notitia qm d' d'
h'c, et curat aspicere, ignorantia volitaria diu
q'ia s' negligiam prosequens: Unde ignorantia
sp'us, q' alio modo etm vincibilis, culpabilis
non probat' q' diu, e' illa, q' q' sequitur actum
ultis s'c' q' voluta e' saltem in ea sua volu-
ta' se applicante ad sciendum ea q' scire pot'
et dicit. Antecedente deniq' se h'c ignorantia ad
actum ultis, quando ipsa ignorantia n' e' volitaria,
et d' e' ea volendi qd n' vellet alius: unde
ignorantia antecedens etm diu s'c' ignorantia

inuisibili, inuincibili & ep. illa, qe. ita ante-
cedit actum ultis, ut si sita fuerit, actus
seu n' est.

199. Quare patet, qd n' ois ignorantia qe. dat causam
actui eo ipso sit antecedens, sicut solus, quo
neq. rone sui solita e, seu ad quam te-
nendam sufficiens diligentia habet e: hinc con-
tesor in. suis studiis negligens, dum potuisset
et debuisset ea diligens aligem a effectu
absolvens n' absolvendu querat, nihilominus
ex ignorantia qseque licet em respu huius
individuo actus sit antecedens n' t' n' pro an-
tecedente, ut hinc de illa agimus, qia. in eam
nimiam ultis a studiis ad qe. tenebam defectu
ultis e, et sic pversam qseque ultem: igitur
sub nomine ignorantia antecedenti nobis n' re-
niet nisi ignorantia inuincibili, inuisibili,
et ad quam pellenda sufficiens diligentia fuit
adhibita, extra qe. hinc ignorantia e. in se
l. in eam sui uisibili aut inuincibili e. qe. ig-
norantia qseque nisi in rone ignorantia geo-
mitantibus participet.

200. Dat. preterea ignorantia alia fieri, et cum 52.

ius aliud sit diuinum aliud naturale, aliud huiusmodi canonicum
 sicut aut civile. hinc alia est ignorantia iuris diuini, alia
 iuris naturalis, alia iuris diuini: ignorantia iuris diuini est pro
 prietas eorum quae iure diuino praecipitur sicut in fili
 ignorantia iuris naturalis est proprietas eorum quae le
 mine naturae quae agere iubet. et ignorantia iuris diuini
 sive Canonici sive civilis proprietas eorum quae per
 decreta summum Pontificum aut Imperatorum statuta
 sunt, quae quae recte intelligas, scito, aliud est ius naturae, aliud
 ius diuini, aliud denique humanum. Ius naturae est ius in hinc
 tus luminis naturalis quae mouemur ad agendum conformiter,
 ius diuini est positiva receptio DEI, unde ea iura
 diuina praecipitur sunt, quae in scriptura continentur idque
 sive in decalogo sive alibi: Ius denique humanum est,
 quod ab homine agendum haec auctoritas praecipit, quae
 auctoritas in alia Ecclesia sit alia civilis, ideo
 aliud est ius Ecclesiasticum seu Canonicum, aliud civile.
 Neque obest, quod quae iura naturae praecipitur sunt, etiam
 praecipitur sunt aut praecipitur sunt iure diuino aut
 hinc ut patet ex praecipitur non secundo, quod ob
 naturae dicitur. DEUS tamen et hinc ne fieret positive
 prohibuerunt. Ignorantia facti est, ut ipsi operi
 aut aliqua operi circumstantia ignorat, v.g. Titius
 fuit clarum nesciens se clericum.

L. 11.

Advertendum etiam est ex N. 198. alia est et hinc

ignoraa' inuicible' alia' inuicible? hoc diu
ea ignoraa, qe. moralit' inuic' et fuerat
n' p' adeoq, s' d' se tollit' r'ocem' alit' ab ac
tu' o'ltis, inuicib' sero' e' qe. moralit' loquendo se
perari et inuic' p' adeoq, r'ocem' alit' in se
includit, atq, hoc ce p' l. ignoraa' omis'ionis,
qe. e' ignoraa' qe. qis n' uult' scire. ut liberis
p'cedit, et diu' alio' r'ocem' ignoraa' affectata,
l. ignoraa' omis'ionis seu talis qe. qis negligit
aut omittit' scire, qe. in scire. denez, et qe. s' h'
facilitat' potuisset' scire, et ista alias diu'iz,
ignoraa' crassa aut spina. hoc. p'ntes
ignoraa' s' diu'isores, q'ann' fragella. q'nd'o
atq, h'nos affirant' sequentib' patebit.

202. Apertio 1^a. Ignoraa' unquam, ueris scire, fuit
inuinuicibilis et fuerit antecedens tollit' o'no' r'ocem'
alit' ab actib' h'nis, atq, excusat' a' p'cto. Est
catholica ueritas in' R. D. Eccl'iae orthodoxae.
Alexandro 8. die 7. Iobris M. 690 sequentem p'ocem
damnante: Tamen si de' ignoraa' inuinuicibilis
iur' nae, hoc in statu nae. lapsa operantem
ex ista n' excusat' a' p'cto feli; e' ista Lutheri
gem' Tonel in sua' d'p'terit: Th'lyca de opinionu' pro
babilitate a. 7. D. i. in c. 12. q'nd'o sui loquente' induit:

Colassii dicunt: invincibile ignorare videtur
 excusabile intra civitas e in scholis papa et
 Eccles. Est eadm apertio sdm partem etm qda
 Janfenium qd lib: 2. de statu nra lapsa c. 2. et
 septibz dicit: falsu ee quae axioma illud dicitur
 ignorare invincibilis excuset a pcto: apertio qd est
 invincibilis ignorare vero positivi excuset a pcto,
 et in ignorare invincibilis vero nra h. p. qda
 qos tu

Ob: Apertio: 1. autoritate S. D. qd loci ut ait:
 Dicendum: qd ignorare ab caare involvitur ea rae
 qia privae gnoscim qae praerogigi ad ultimum.
 postea ostendit S. D. sdm dplm gnoscim privae
 etm dplm distig: dre ignorare nimium geomitan-
 tem qsequente et antecedente et de hac ult ma
 dicit qd sit ea qae n e ultoria et m e caa vo-
 lenti qd n videt alias. Et post pauca geludat
 in hac vba: et talis ignorare caat involvitur
 simpli. Ex qibz patet ex S. Dre ignorare an-
 tecedentem eo ipso qd antecedens sit, adeoq; unigz
 vero sine positivi sine nra h. fuerit parv inse,
 caare simpli involvitur, adeoq; tollere omode
 raeem vltri ab utibz hnis qd nra apertio e.
 Et m a rae. vltrium e, qd procedit ab intrinse 203.
 cum gnoscim finis unde illud simpli n e vltrium

q. d. ab intrinseco t. cu' quocumque fine n' procedit,
atq; atq; q' fuerit ex ignorantia antecedenti
invinibilis unquam iuris fore reali fore possit
etq; procedunt ab intrinseco, n' t' procedunt
in quocumque fine, q' atq; huiusmodi s' simpliciter
ultri, adeo, tollit oino racionem ultri ab actibz
hinc ignorantia unquam iuris, vere invincibilis si
ta antecedens fuerit. M. h' ex dicti n. fundat
in ipsa raa ignorantia antecedenti vere invincibilis
q' e' privas quocumque circumstantia atq; voluti
q' si sita fuerit, atq; voluti n' est, atq; ita
sita n' e', ut mortis fieri n' pot, palam autem
et ex hinc notat h' q' ubi huiusmodi privas dat,
ibi quocumque finis dari n' pot, implicat em fieri fore
in isto raa et eis privasem et patet ex phis.
igitur ignorantia unquam iuris vere invincibilis
et si fuerit antecedens tollit racionem ultri ab
actibz hinc, qia tollit quocumque finis.

204. Quod autem hoc ignorantia excuset a peccato multis
horum textibus probari potest maxime D. Augustini
et D. Thome, verum in ipsa raa dicitur potest n'
et q' ultri n' e' atq; ex dicti patet, q' q' e'
ex ignorantia invincibilis procedunt, ultri n' est
hinc unius textu D. Thome desumpto ex q. 3. de
male a. 7. ad 7. ubi D. Augustinum hanc raa' veritatem
lib. 3. de libero arbitrio c. 16. clare pronuntiam

explicat, dicta q̄somo si autm ait. S. Or. Dic-
 cendu; qd̄ ignoraa q̄ e' oino involtria, n' e'
 petum, et hoc e' qd̄ dicit Augustinus n' tibi im-
 putas ad culpam si invity ignoras: q' hoc autm
 qd̄ addit: si sine neglexer, dat integre
 qd̄ ignoraa h' qd̄ p̄t petum ex negligia pro-
 cedente, q̄ nihil aliud e', qm n' applicare aius
 ad sciendu' ea, qe qis sine dt. ex qo patet,
 q' cum ignoraa antecedens et vere insuicibilis adeoq,
 nec in se volita tollat rasonem ultrii sine qo In petm
 ce n' p̄t p̄t illud D. Augustini in lib. Ude vera
 religione c. 14. ubi ait usq. adeo petm e' ultrium
 malum, et nullo mdo sit petm si n' sit ultrium;
 et hoc qidm manifestum e', ut nulla hinc Porum
 paucitas nulla indoctim turba dipentiat petm
 tollat rasonem peti falsi, adeoq. excuset à peto.
 hinc qdam p̄p̄os Bay à Gregorio 13. Pio 5.
 et Urbano 8. damnata s̄ q̄bq. q̄trium docere. vi-
 debat, q̄arum duas p̄t huc appono: 1. a. In-
 fidelitas cura negativa in iis, qibq. Chryda
 p̄dicaty petm e'. altera e': ad rasonem et d̄ficiem
 peti n' p̄tinet ultrium.

53.

Apertio 2. Ignoraa vincibilis sine omispiois sine 205.
 omispiois n' tollit rasonem ultrii ab actibq. hnis,
 adeoq. nec excuset à peto. e' in re. junis et col-
 ligiq. ex sente S. Oris paulo ante citato, ubi de

L. August. et cum illo dicitur. f. hoc autem quod addit
h. p. sine neglexeri, p. dat. integre, q. ignoraa
h. q. fit p. m. ex negligia procedente. q. idem
dicere et, ac f. ignoraaam vniuersalem omifionis
h. p. m. p. idm. h. q. h. i. q. b. a. s. ut colligi p. t.
ex iis q. d. diximus n. 198. circa medium de ig-
noraa effente.

Op. Apeatio: Illud n. tollit raaem vltim. q. p. m.
te. adhuc h. q. acty ex illo p. m. procedat ab
intusio cum quoue finis, atq. stante igno-
raa vniuersali adhuc h. q. acty ex illa p. m.
procedat a p. m. intusio cum quoue finis.
q. ignoraa vniuersali n. tollit raaem vltim. n.
patet, q. sic oia h. q. ad vltim. requirunt,
m. p. Dupl. aliquid p. m. procedere a p. m. in-
tuso cum quoue finis directe et indirete
l. q. idm. et ut aliquid in se quatum in se fit vo-
litum, aut ut aliquid in ea sua quatum ex
ipsa caa posita l. n. posita etm. illud fit so-
litum, atq. licet acty ex ignoraa vniuersali
p. m. in se ipso quatum n. fit aut solitum, solitum
in ea sua caa, eo q. talis ignoraa cum
potuit et dicit p. m. p. m. n. fit. q. stante
ignoraa vniuersali adhuc h. q. acty ex illa

Secundum procedat a proprio intrinseco vel quod
finis, adeoque etiam sit ultimum, ac proinde non
excuset a peccato, sola enim ratio, cur excusetur a
peccato, est quia tolleretur ultimum, dum ergo ultimum
non tollitur, neque a peccato excusetur.

206.

Off: Ignorantia sineblis l. e. ignorantia commissiva,
et haec a peccato excusare non potest, ea enim ignorantia
commissiva dicitur, quia quis scit ignorare, ut liberis
peccet aut a peccato non retrahatur, quando autem ta-
lis excusabitur a ultimo peccato? sane non capio:
sunt enim ignorare ut peccet ergo etiam sunt pe-
ccare, adeoque ignorantibus agendo etiam peccat.

l. e. ignorantia commissiva, quia quis negligit sua
culpa scire quae potest et debet scire, at quando haec
excusabitur a peccato ignorantem? nonne dum
sua culpa negligit scire quae debet et potest
scire, impletive etiam scit non scire ne bene
ageret, adeoque talis ultimum respicit et ex ge-
nerali illa etiam scit quae ex tali ne-
quicia, haec autem sunt praecipientes praecipientis: ergo
etiam sunt ei ultimum. haec praecipientes praecipientis, p
ultimum praecipientis praecipientis est peccatum, ergo tale ul-
timum est peccatum, et ideo bene dicitur in Divinis
ignorantia commissiva ignorantia affectata, quia

illa ignorans affectat, ignorans vero omnino
supina et crassa q̄a sua negligia et culpa
supina adeoq; vltiē et crassē ignorans
ignorat ea q̄a scire debet.

207. Apertio. 3. Nulla ignorans q̄egns tollit ra-
tionem vltiē ab actib; hnis, adeoq; nec excu-
sat ignorantem à pctō, si sit ignorans eorū
q̄a q̄is scire dicit aut præcepta s̄t. sequi
hoc aper: ex aper: priori, cum q̄a. fere
coincidunt, præterea in factis ex ipsa d̄f̄iōe
ignorantiae q̄egantis: ignorans enim q̄egns et vlti-
tia privas quicq; q̄ privas et q̄ia ignorans
et et vltiē privas et, q̄ia actum vltis con-
sequi, et saltem in sua caa voluta et ut dixi-
m; 11. 198. atq; ex hoc patet quōd n̄ excuset
à pctō, nam tota rāo cur excusaret foret
defectus vltiē, unde cum vltiē huius pri-
vas sibi cois̄s, q̄ actum vltis q̄sequi, ratio
nulla suppedit cur à pctō excusare deat.

208. Apertio. 4. Ignorans q̄omitans actu h̄num
s̄ se nec facit vltium nec involtū, s̄ solum
n̄ vltium, ita L. De h̄i a. d. q̄m q̄nib; sequi
aliū d̄es: vba L. D̄is loc: vltiē s̄ s̄: q̄omitans
s̄ h̄t ignorans, quōd et de eo q̄ agit, in eorū s̄

scire, nihilominus agere, Tunc em ignoraa n
 induit ad solendum ut hoc fiat, p'auit dicit scilicet
 ce aliqd factum et ignoratum, sicut in expto
 p'p'to, scilicet cu' alijs vellet q'dam occidere hostem
 s' ignorans occidit eum, putans occidere ceruum,
 Et talis ignoraa n' facit, inoltrium, ut
 p'ly dicit, q'ia n' caat aliqd qd s'it repugnans
 vlti, s' facit n' vltium, q'ia n' p' ee actu so-
 litum qd ignoratur e'. Ita S. P'lorat:

54. P' : Apert. etm a' rae. I' q'dm n' caat vltium
 s'om illud S. P'ris p'cautab: n' p' ee actu volutu,
 q' ignoratur e', ex q'o sic arguit, illud n' e' vltiu,
 qd e' p' procedit a' proprio intrinseco, n' p' procedit
 cum quoc' finis, atq' qd procedit a' vlti. q'ia e'
 q'ateng ignorante, illud q'dm procedit a' proprio
 intrinseco, nec p' procedit cum quoc' finis: pro-
 cedat a' proprio intrinseco eo qd procedat a' vlti,
 nec p' procedit cum quoc' finis, eo qd vltas
 nesciat et s'it p'isata quoc' vlti: q'o n' e' vltiu.
 s' neq' e' inoltrium, cum S. P' ex p'p'te dicit: talis
 ignoraa n' facit inoltriu q'ia n' caat aliqd qd
 s'it repugnans vlti: unde sic procedit: inoltriu
 dicit aliqd q'tra inclinacem et repugnans vlti,
 atq' ignoraa p'omitans n' dicit aliqd q'tra
 inclinacem aut repugnans vlti, s' potiq' aliqd
 q'ratu' et iuxta inclinacem, q'o nec facit inoltriu!

in vobli, s; vobli factu in pmo nil cogit, dum
ipsi sperimus ignoraa voblem n' excusare a pto.
Ad 1. go scripturae infra dicit: Apul dixisse
de ignoraa culpbl. Adeo, vobli pro qd bonum
e' ut oret sacerdos. Ad altera infra. R: cum
S. Ore. fultu sacri textu interpretand' ee de
nescia culpbl. sine quispicio sine omissione: Sba
S. Dni ex tabernaculo aureo in vitabu' locu' c. 12. Luc:
fui sonant: huc obliuunt aliq; merito punij, qui
sciens vobem dni n' sequit; s; vob' punij ignorans?
gia in ipse p'cipit, noluit, s; pignitans ipse
quid ignoraa sua eaa. Ad infraam D.
D. Augustini dicend' S. Orem plg dicere no-
luisse, qm eos etm q; simplt' nesciunt qd credenda s;
damnari poe, n' in p'p'te p'p'te infidelit'is, qd insin-
ciblt' h'ent, s; p'p'te alia p'p'ta at actia eorum,
nihilomin' in m'ib' puniend', qia p'tra veri-
dem n' recalcitrarunt, s; simplt' in sua p'p'ta
p'stiterunt, go sane nihil asperiori g'rium
legij. Orig' probent aduers' S. Augustinum
docere tales in voblt' ignorant' eterna' igne
puniendos p'p'te p'p'te infidelit'is in voblt' igno-
ratum, et tunc q'ntiem' eis S. Augustinum
docuisse ignoraa in voblem n' excusare a p'to,
sed frustra hoc proba tertabunt. Neg; sua
caus' autorite respo' nra s; eam exp'p'te tenet
D. Thoas 2. 2. q. 10. d. 1. in O ubiq; postq'm varia dixit

de infidelitate sili seu positiva et negativa seu mali;
 tandem de negativa infidelibus de quibus D. Augustinus
 loquitur et in illi text: sicut ait: Qui autem fuerit
infidelis, damnatus propter alia peccata, quae sine fide
remitti non possunt, non autem damnatus propter illud peccatum
infidelitatis, eum veritatem respondit. Ad auctoritatem
 denique D. Thoma dicendum: Primum loqui de errore
et ignorantia inquam quibus sua culpa veniunt,
 quoniam In his et rursus vellet abesse, quibus error ubique
 non excusatur a toto, licet forte excusetur a toto:
 unde veritate re. assertiois 1° his et filiabus
 a Jansenio collectis nil contradicunt, imo vero pa-
 riter militabant contra quoniam pro Jansenio, singuli
 enim in illum retorqueri possunt per gratiam, sicut
 si ignorantia iuris, nam etiam invincibilis, insolubilis,
 esse potest, multo magis dicendum esse etiam ignorantiam
 iuris positivam insolubilem esse, quod non admit-
 tit Jansenius, quoniam textus allegati potius loquuntur
 de iure positivo quoniam de iure naturali ut appa-
 teranti patet.

Ob: 2° Cuius non datur quoniam, eius nec datur appren-
 sio, atque circumstantiae antecedentes ignoratae I. 12.
 nulla datur quoniam: ergo nec, datur eius appren-
 sio. Subi atque cuius non est appren-
 sio in se, illud non
 causet involuntarium: ergo cum ex ignorantia ante-
 cedente aliqua circumstantiae ignorantiae videantur involuntarium

n caatur. p. a. q. il de qo n cogito n pt caari involtriu, 55.
js cuiq n e' apprenfio in vltre, ilud e' id de qo n cogito,
qo q' ilud cuiq n e' apprenfio in vltre n pt caari in-
vltrium, proin cum ignoraa antecedens praesentiat
vltrem, et circumftaa q' illa ignorata fit id de
qo n cogita, ignoraa aut circumftaa ignorata
n caat involtriu.

R. Transmiffio i. syl. da. fubftm, cuiq n e' apprenfio n
caat involtriu autu c. a. n caat involtriu vltre, id
e', n pt ee tale, ut fi fctum fuisset autu vltre,
absolute n egisset, qm ta hic et nunc ignorans
fuit n. a. et fub pari diffice d. c. n. c. fultu etn vltre
probatu, Mem d: q' id de qo n cogito n pt caari
involtriu autu c. M. poa aut vltre tale, fu n
pt caare ut actq' hic et nunc factq' ex ignoraa
fi circumftaa fctaa fuisset absolute et q'ra
vltrem n. M. et T. m: fub diffice Min n. c. bene
fuo, id qd ex ignoraa etn antecedente procedit, n
ee autu pofitive involtriu, hoc em cafe n eet igno-
raa fi quis obti. neq, hoc unqm dixim, id tntu
aperentes actum benigni factum dalem ee, q' li-
cet hic et nunc ex ignoraa factq' fit, nqm ta
taliter intentq' fit fieri ut factq' e', pte cir-
cumftaa ignorata, adeoq, in fe fit vltre in-
vltrius.

213. Obj: 3. q'ra aperit 2. et 3. am: Quod fit ex igno-

ra a etm q̄te fice q̄m̄p̄iois fice om̄p̄iois,
 s̄b sine gn̄oe eig q̄ aḡi, ois em ignoraa ē pri-
 sas gn̄ois atq̄ in eo q̄ agit ex fine, ut supra dixi-
 mus, atq̄ q̄ agit sine gn̄oe eig q̄ aḡi, n̄ agit so-
 l̄t̄ie, nam sol̄t̄ie agere ē agere q̄ prop̄iā in-
 t̄usul um gn̄oe. f̄m̄; q̄ etm q̄ agit ex ignoraa
 q̄te fice com- fice om̄p̄iois, n̄ agit sol̄t̄ie. sub̄;
 atq̄ s̄dm dicta ex D. Augustino p̄tm usq̄, adeo so-
 l̄t̄iam ē, ut p̄tm n̄ s̄t̄ s̄ sol̄t̄ium n̄ s̄t̄. q̄ ium
 ille q̄ etm ex ignoraa q̄te aḡi n̄ agat
 sol̄t̄ie ut dictū ē, etm huiusm̄ actio n̄ erit pec-
 caminosa, et ideo ignoraa q̄te excusat a p̄to
 q̄ in in 2. et 3. ap̄ert. negata ē.

Sp̄. l. M. Quod s̄t̄ ex ignoraa etm q̄te fice com-
 fice om̄p̄iois, s̄b sine gn̄oe eig q̄ aḡi, et in
 sol̄t̄ie, id ē sol̄t̄ie ut ipse defectus gn̄ois s̄t̄
 sol̄t̄ie c. M. n̄ sol̄t̄ie id ē sol̄t̄ie ut neq̄ defectus
 gn̄ois s̄t̄ sol̄t̄ie n. M. et d. m. Atq̄ q̄ agit sine
 gn̄oe eig q̄ aḡi n̄ agit sol̄t̄ie, si neq̄ ipse
 defectus gn̄ois s̄t̄ sol̄t̄ie c. m. si ipsa ignoraa et de-
 fectus gn̄ois fuerit sol̄t̄ie n̄ agit sol̄t̄ie n. m. l. sub̄;
 n̄ agit directe sol̄t̄ie transeat, n̄ agit saltem indi-
 recte sol̄t̄ie n. m. et c. q̄m̄ ois ignoraa s̄t̄ pri-
 sas gn̄ois atq̄ in eo q̄ agit ex fine, in atq̄ huiusm̄
 p̄t̄ ee sol̄t̄ie, si nimium ignoraa ipse q̄ caa

Salis actus fit ultoria, aut em D. Augustinus
lib. 3. de lib. arbit. c. 16. non tibi imputat ad culpa
quod invitus ignoras, sed quod negligis, quareere quod ignoras.
Et hinc vel ignorata operans sine voluntate, et affe-
ctata sine voluntate, et superbia fit ultoria eo ipso
quod vincibilis fit, id est etiam erit ultorium et peccami-
nosum, quod ex ea ultra preceptum patet.

214

Obj: 4. ultra super 4. Operans ex ignorata
conscientia ita est sine affectu, ut quod agit proster-
nitatem, in agere si nec conscientiam, i. g. occidens
hostem putans esse censum, in occidendo si hostem esse
sciverit, atque hoc non videbitur excusabile à ultoria:
ergo ignorata conscientia causet ultorium. n. p. Ex
eo, quod ultas operans cum ignorata operante, ita
fit disposita, ut non operaretur si abesset ignorata,
causet ex illa involuntarium sicut quod ut videtur inne-
quabile, et em aliquo modo ultra ultorem: ergo
etiam ex eo, quod ultas operans ex ignorata con-
scientia ita fit disposita, ut non operaretur, et si ig-
norata abesset, est ultoria causet ultorium sicut quod
adeoque non tantum causet non ultorium seu ultorium nega-
tium, sed etiam ultorium positivum sicut quod.

R: n. m. ad eum p. n. c. et pariter iniquitas et di-
paritas est, quod ad involuntarium sicut quod plus non regitur,
quoniam quod fit aliquo modo ultra inclinacionem ultorum, quod

falsas, & hoc qd vltas, hoc n̄ ageret si igno-
 ra n̄ abeet, contra ad vltimū requirit. ut
 cu aliquo actu volito fit quædam, qm̄o dictum
 e, qd vltia sint qæ sequuntur ex ignoraa vin-
 cibili, s. ut in se fit volitum cum quocūq; finis,
 utrumq; autm̄ deficit in ignoraa qm̄itate,
 neq; em̄ ipsa ignoraa huiusmodi volita e, aliā
 est qæq; et n̄ tantm̄ qm̄itans, neq; finis
 ipse qm̄itans eo ipso qd & ignoraaam fiat qd fit.
 patet qd qd ea qæ fiunt ex ignoraa qm̄-
 mitate nec possunt vltia sint nec involuntaria
 s. tantm̄ n̄ vltia. plura de ignoraa tracta-
 bit sec: 6. ubi pro praxi agem. sed: qd. an et qm̄o
 violenta caet involuntaria. item ubi a qd. et in qibus vltas
 violentum pati potest.

Sect. IV.

An, et qm̄o violenta caet
 involuntaria?

Item: an, à quo, et in qibus
 vltas violentum pati potest?

Qm̄ n̄ pauca de violento in p̄his à n. 331. dixim. Z 15.
 totam de eo mac̄ in unam sed: qgerim, interim.

ex ibi dictis supponitur. 1. violentu ab Aile et
Anglio Bre recte dferi ce id: qd provenit ab
extrinseco nulla vim gferente passo. cuius ras
e' qd violentu dicitur Inqm oppositum ras.
Supp: 2. Triplm in unogoz ente ce inclinacem
nimiru patrem, genitrem et genitricem, pat-
ris e' inclinac ad prius bonu A si gfer-
vae patrem, si gravia tendunt ad centri-
deorsum Inqm sibi male et prius. Generali
e' inclinac ad gferendum bonum gunc. et m-
prio et patri bono neglecto, si se mangex-
ponit istui ad gferendum caput aut vita. Ge-
neralma e' gferens inclinac ad gferendum
bonu sui auctoris Dei cui gqz entitas nata
e' obedire. in vitz qe vult, si ignis descen-
dit de celo ad gberentia Sodoman, q' hanc
inclinac s'm ibi dicta. et m dicitur obediatis
poa. Supp: 3. Quod cum aliquid ce sibi gbera-
uram rarum inclinacem, qm in sibi gbera al-
feram, violentu ce sibi l. s'mpltr tale, l. tale
s'm qd. s'mpltr violentu erit, qd sibi gbera ce
ente inclinacem, s'm qd vero si dntm alteru-
tra inclinacem gferat. Supp: 4. Actus
vlti ce alio elicitu, alios imperatos, elicitu
dicunt q' indre et q' se a vlti procedunt uti
e' velle, amare p imperati vltro s', q' ab aliq
pois sive s'p'ibilibz et organicis sive a s'p'ali intellu.

Idem imperium et electioem vltis procedunt
unde etiam dicunt imperati, quibus actus se vi-
dere audire palpere progredi aut vlti ra-
tionari. his suppositis fit

Aperit. i. Viola cateng tollit rarem vltim 216.

ab actibus hinc factibus, involtrium, gateng vio-
lia et, adeoq, si simplis talis fit tollit vltim
simplis. si fit vltim talis sedm qd, tollit etiam
vltim sedm qd. h. aperit. ex l. Ore
hu a. s. ubi ait: Dicendum. qd viola
directe opponit vltim sicut etiam et naali,
quae est em vltim et naali, qd utrumq,
fit a proprio intrinseco, violentum autem est
a proprio extrinseco et pte hoc sicut in
rebus quae quiescunt viola aliqd sicut
qtra naali, ita in rebus quiescentibus sicut
aliqd ee qtra vltim, qd autem est qtra
naam dicitur innaale, et sicut qd est qtra
vltim dicitur ee involtrium, unde viola
involtrium caat. hoc l. Ore.

Ob: Aperit a rarem: vltim est qd procedit a
proprio intrinseco cum quiescunt finis: qd qd et
gateng aliqd n procedit a proprio intrinseco
illud et cateng n est vltim. unde sicut
atq, qd et gateng aliqd est violente, illud et
cateng n est a proprio in = s extrinseco vio-

lentem dicitur esse id quod provenit à propriis
extrinsecis & quod violentia eorum tollit ultimum
quatenus violentia est, et quatenus, si violentia
fiat actui secundum se totum, adeoque fit simpliciter
talis, tollit ab eo ultimum simpliciter, si
fiat actui tantum secundum quod, tollit etiam ultimum
et facit involuntarium secundum quod, sciendum namque, est,
violenter non tantum facere à voluntate, sed tollit
ultimum, sed eorum, quatenus tollit ultimum
facit involuntarium, quam de certis violentis
est, ut sit contra inclinationem et non tantum præ-
ter illam, quod denotat per ultima verba dicitur
nulla vim operante passivo, ad involuntarium autem
plene non requiritur, quoniam tunc aliquid sit contra in-
clinationem, contra ad non ultimum potius re-
quiritur tantum et sufficit, ut sit potius inten-
sivum.

217. Articulus 2. Ultra neque in actibus suis elicitis, neque
in actibus à se imperatis simpliciter à DEO cogi aut
violenter pati potest, sed in ab homine. Talis operante cre-
ato eam se simpliciter pati in actibus imperatis, nul-
latenus autem in actibus elicitis: etiam à DEO tunc
secundum actus elicitos quoniam imperatos eam secundum quod
pati potest. Est secundum se tota genus Theophrastum et
aliorum contra Scotum et alios, paucos ex modernis,
qui volunt, quod DEUS absolute et simpliciter omnibus reaturis

50.

p[ro]p[ter] inferre violiam, q[ui]a p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m
 loq[ui] August: lib: 2. q[ui]a faustum dicens: De[us]
 creator et q[ui]d[em] o[mn]ium creaturam nihil q[ui]a
 nam facit, id em unicuiq[ue] naale e[st], q[ui]d ille
 facit a q[ui]o e[st] o[mn]i[um] numer[us], mot[us] et ordo.

P[ro]p[ter] q[ui]a: r[ati]o: violentum f[aci]t illud t[em]p[or]e 218.
 inferre p[ro]p[ter] q[ui]d agere. A q[ui]a o[mn]i[um] p[ro]p[ter] incli-
 nasem ut diditum e[st] antea, e[st] q[ui]a illud p[ro]p[ter]
 q[ui]d t[em]p[or]e aliter inferre p[ro]p[ter] violentum, q[ui]d li-
 cet p[ro]p[ter] o[mn]i[um] p[ro]p[ter] inclinacem agere n[on] p[ro]p[ter]
 q[ui]a illud, p[ro]p[ter] t[em]p[or]e agere. q[ui]a aliquam et in
 alio q[ui]a illud, atq[ue] DEUS n[on] p[ro]p[ter] agere. q[ui]a
 o[mn]i[um] v[er]is inclinacem, neq[ue] p[ro]p[ter] aut[em] e[st] h[ab]i-
 tos e[st], neq[ue] p[ro]p[ter] aut[em] imperatos, q[ui]a ex in-
 clinac[io]ne gen[er]al[is], et p[ro]p[ter] obedi[en]ti[am] v[er]is, si-
 cut et alia agentia o[mn]ia, vult q[ui]a DEUS vult,
 esse velit et[ia]m aliq[ui]d q[ui]a e[st] bonum p[ro]p[ter]re,
 adeoq[ue] DEUS o[mn]i[um] agendi m[od]o esse p[ro]p[ter] q[ui]a
 v[er]is bonum naale, agit t[em]p[or]e p[ro]p[ter] hanc in-
 clinac[io]ne gen[er]al[is], q[ui]a p[ro]p[ter] n[on] q[ui]a o[mn]i[um],
 p[ro]p[ter] t[em]p[or]e q[ui]a aliquam agere. p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] et[ia]m
 defacto agit n[on] solum, dum ignem ex naa p[ro]p[ter]
 sursum tendentem q[ui]a e[st] nat[ur]a in-
 clinac[io]ne de coelo p[ro]p[ter] ebat ad q[ui]a d[omi]n[u]m
 p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m, p[ro]p[ter] et[ia]m Saulum cui[us] hodie con-
 versio celebra[ur], ex p[ro]p[ter] t[em]p[or]e Chri[sto] rapaciss[im]o

etiam nolentem mitissime fecit Evangelica
veritas predicatorem et Paulum, aliosque
quendam infinitos ex inveterata peccandi
habitudine ad penitentiam et gloriam caelestem
spei sua miserasse attraxit quod fieri non
potuit nisi agendo gloria velle et amare
peccaminosum, illudque ad via salute inve-
tando ad bonum: igitur DEUS non potest simpliciter in-
ferre violentiam. Sed neque secundum actus elicitos neque
secundum actus imperatos, quam tam hi quam illi sunt
actus inclinantes ad hoc velle. Quod si in-
ferre violentum secundum quod, ut est agere gloria pariter
est, inclinatioem tam in actibus elicitis, quam im-
peratis ut patet.

219.

Et etiam altera aspectu pars, quod hoc est alia agentia
creata veluti, in actibus imperatis, violentiam simpliciter
inferre potest, et contra actibus elicitis: illud est in-
ferre potest alteri inferre, simpliciter violentum, quod est
in quantum potest agere. Inquam agens extensum gloria
oem alterius inclinatioem, atque hoc est alia agentia
naturalia creata potest agere gloria oem veluti actum
imperat in inclinatioem, nihil vero potest agere gloria
actibus elicitis: igitur veluti et hoc aut alio agente
creato potest pati simpliciter violentum in actibus suis
imperatis, non autem in actibus elicitis. Non patet in
actibus imperatis sunt actus aliarum potest v.g. audire,

loqui, palpare, progredi & atq; hanc. Similitudo potest
 impediri ab agente extrinseco creato, neq; tamen
 actus dicuntur aliquam sortitionem sibi se ad agens ex-
 trinsecum creatum eos impediens, proterea sicut
 Similitudo impediri potest, ita etiam in Similitudo gratia
 potest, cuius autem Similitudo gratia, aut quod ne fiat
 Similitudo impediri illi Similitudo in se violenta, si
 gratia agens se aut impediens fuerit agens extrin-
 secum, quod vlti sibi aut imperatos violentum
 Similitudo inferri potest et nunquam, si Petrus absolute
 videre voluerit Paulum, Paulus potest comprimere
 oculos Petri ita ut gratia omnem vltim illi non vi-
 deat, hoc autem videre est actus imperatus vltis,
 et actio ista illi absolute et violenta: quod
 actus imperatus vltis ab agente extrinseco crea-
 to Similitudo violenta pati potest.

De altera pars in de actibus elicitis, de 220.
 vltas in actibus suis elicitis non potest ab extrinseco
 agente pati aliquid violentum, quando non potest ab agente
 extrinseco in eis immutari, sed a se ipsis penitus inde-
 pendens est, si sibi se spectans actus eliciti, atq;
 non potest ab agente extrinseco in eis immutari: quod neq;
 ab eo pati aliquid violentum. M. videtur ex se certa
 nihil enim pati potest violentum, nisi quod aliquid imperi-
 ma gratia inclinatio sua quae impressio tamen sine
 immutatio fieri non potest ut se patet. Unde restat
 probari in quo est ratio profunda Dri. Ange.

l. 2. q. 9. a. 6. prof. ff. illo vltas nra n' p't imitari,
 qd in aam nra' eiqg, poas n' p't illabi, atq;
 nullu' agens extrinsecu' creatum p't in aam nram
 eiqg, poas maxime qdam in vltim illabi: go neq;
 ab aliqo huiusmi p't imitari. M. nota e, aut qd
 aliqd imutabij ab eo intus p'te. qd imutaoe
 diuina. qd in illud illabi n' p't. unde p. m. Ille
 solg p't illabi in aam nra' et eiq poas, et ma-
 xime in vltim, qd solg e' caa aia. nra. et
 libertis vltis, operari em seq; ee: ficut go ca-
 eatum sp'ualiu' p'ouocant a solo Deo, ita
 etia qdam ad operari ille solg in res et entia
 sp'ualia illabi p't, qd solg in sua manu g'inet
 ee rerum huiusmi, atq; nullu' agens extrinsecu'
 creatum e' caa aia. nra. et eiq poaru' ma-
 xime vltis libera. go etia nullu' ens creatu' ex-
 trinsecu' illabi p't in nra' vltim, qd sequit neq; illa
 intus et in actib; suis elicit; imutare, proin
 neq; inferre violeniam. Dicitur claritas magis
 exuey ex soluoce obioris 4. n. 224. ponenda.
 sub. resp. arg. con.

Subiect.

Respond, Argm: contr.

22. Obi. qtra aser. l. Daz aliqd violeniam, qd in vltim.

go violentum n' caet involtriu: p. a. gado qis cum
 corpe gravi ascendit sursum C. inflatit membra
 qtra eom' naale flexibilitem, fait corpori
 membrisp' violentum, et in huiusmodi corp' elevaco
 membrisp' inflexio vltima e'. fait violentum
 qia gravia sursum levari n' pot' nisi qtra incli-
 nationem sua, qd e' violentum, et in n' fait involtriu
 qia a vltre procedit, qd autm a vltre procedit cu
 quise vltim' e': go dat aliqd violentum, qd in
 e' vltim'.

Ri: cum S. Dre, talem motu et elevacoem corporis
 aut membris inflexioem ee. qidm qd violentum
 corpi aut membris, et in vltimum seu naale aali,
 adesp' violentum s'm qd, et sub alia rae qm talis
 motu s't vltim'. vba S. Dri hic a. 5. ad 3. sic
 sonant: Dicendum: qd sicut p'ly dicit in 8. p' huius
 motu aalis, go interdum movet aalqtra naalam
 inclinacoem corporis, et si n' s't naale corpori,
 e' in q'dando naale aali, cui naale e' qd s'm
 appetitum movet: et ideo hoc n' e' violentum
 s'm s't s'm qd. Et sicut e' dicendum, qd
 cum aliqis inflectit membra qtra naale
 dispositioem, hoc em e' violentum s'm qd sicut qtra
 ad membra pariter n' in s'm s't qtra ad ipsa
 hocoem. ita S. De. unde d: a: dat aliqd violentum
 qd qtra et cui e' violentum illud cateng et illi
 e' vltimum n. a. qd qtra et cui n' e' vltimum s'm s't

illud cateng et illi in e' vltima c.a. et n.c. illi
vas corpis aut inflexio membrum s' violat a
corpore prout sumpto et membri quom ad ipse
in parli s' autm vltima, qia s' motu a
lis elicit s'm eis appetitu, qo patet diffia.

222. Q: 2. q'ra q's. 2. Plura DEUS fecit, qe
reru' naris repugnant, ac proin ipsis resistentibz
sunt, velut cum solem in medio caeli detinuit
ad vocem Iosue, item quando dividens mare ru-
bra et Jordane ad transitu' Israel fecit a-
gas fessu' stare q'si pro muro, item quando igne
de caelo pluebat ad purganda' Soloma, nec
n' du' tota' Jobi s'p'ia' diripi patiebatur, et alia
plura, huiusmodi, atq' agere q'ra naris reru' sa-
gere violentu'. qo DEUS pot' agere violentu' seu
violat' creatis inferre.

R: d. M: plura DEUS fecit qe reru' naris s'm
tota' inclinatio' sua plenitudine repugnant
n. M. qe partibz tantu', et s'm inclinatio' quada'
privatam repugnant c. M. nec abnego id in dictis
casibz evenire, praetera etiam c. m. et d. c. qo DEUS
pot' creatis agere violentu' s'm qd c. C. s'p'ia'
n. c. obio plz n' probat, qm qd in assertioe aff-
irmatu' e' s'ic DEUS creatis violat' s'm qd
inferre pot'.

223. Q: 3. posito qd soltas d'ctare q' DEUS ut totum

et prius fuit ee odio hret, iste auty eet simpliciter
 violenty, et in caaty à DEO: qo vltas à DEO
 pati p̄ simpliciter violentm. p. secula. Ille auty Ivo-
 lti simpliciter violenty, qo vltas oi suo bono pri-
 vas, si em oi suo bono vltas privas, impediy etm
 ois eig inclinac, qia inclinac vltis n̄ p̄t ee
 nisi ad bonum; atq; odium, qo vltas odisset totū
 et prius fuit ee, eet auty qo vltas oi suo bono
 privas, ut patet: qo iste auty eet simpliciter violenty,
 et in eet caaty à DEO eo ipso, qd vltas à DEO
 ad tale odium d̄bonarey. proin posita d̄bonare
 huigmi cuiq; in implicata n̄ videt DEUS vlti
 simpliciter inferret violentm.

De: qd̄ sit de possibilite aut impossibilitate talis
 d̄bonareis qm in presenti examinere, nec aig
 nec loq; et n̄ secula antecedat; tale factū fore
 simpliciter vltum, ad eig probz: l. n. M. et rasem
 adiecta; de si em oi suo bono q̄ etm ois eig in-
 clinac ad bonum, qo privas, impediy e. ois eig
 inclinac etm illa qe n̄ e' ad bonū qo privas
 si qe in ipsa privas inclinac obedire DEO,
 impediy. n. l. transfm: M. n. m: odium huigmi fore
 certum qo vltas oi suo bono privas, vltas em
 qia. malū qe malū profegi absolute n̄ p̄t ipse
 odisse prius sui ee laprenderet bonū ipse gen-
 eralem inclinacem ad obediendū DEO in oibu
 qe voluerit, et si vltas iā n̄ eet privata oi bono.

Prior in respectu forte nobilior est, et ex illa
 Legitima regula generali solvenda omnia arguta
 de violento & DEUS scilicet, DEUS potest agere con-
 tra inclinationem partem aut etiam generale volens
 et omnia agentium naturalium, nisi in contra inclinationem
 generalis, quae in re nihil aliud est, quam ipse
 esse creata in eadem creatura, quod esse nullus ens
 alienare potest, immo nec DEUS, quia ens creata
 creatur nisi ex neque DEUS facere potest. Et ideo
 inevitabiliter voluntas et alia agentia creata
 sunt entia nata obedire in omnibus quae DEUS
 vult.

224. Obj. 4. Voluntas nostra non habet scilicet actus impe-
 ratos, sed etiam scilicet actus elicitos pati potest vio-
 lenciam a creatis: ergo pro parte de actibus elicitis, non
 de actibus imperatis, non asseritur & sic procedit.
 Velle volens est actus perfectus elicitus, et sic in se
 velle voluntas a creatis potest pati violenciam: ergo in
 actibus elicitis voluntas a creatis potest pati violenciam.
 Pro 2. membro antecedenti: quando velle volens a creatis
 immutari, etiam in eo a creatis voluntas potest pati
 violenciam, quia enim ratio cur voluntas in actibus suis e-
 licitis non potest pati violenciam, est scilicet dicta, quod in eis
 a nulla creatura potest immutari: atque velle volens a crea-
 turis potest immutari: ergo etiam in eo violenciam pati. Mi-
 liquet & rationem adiectam m. p. quotidie experiamus.

+ inspiratos angeli boni non velle malum imitari
 in velle bonum, et vicissim + inspiratos angeli
 mali non velle et ponere bonum. Bonum tradit et
 imitari in velle malum, atque de angelis bonis
 tu malum est creatura; ergo velle velle non adeo
 et atque elicitur eis potest imitari a creatura, et
 cum aliquid ab eo a quo potest imitari, etiam potest pati
 violentiam, velle in actibus suis elicitis violentiam a
 creatura pati potest.

L. n. a. Cum 2. membro a: probatis 1. ad unum 225.
 p. M. d. quod velle velle imitari et in se a creatura
 intrinsece potest imitari, etiam in eo a creatura velle
 potest pati violentiam c. M. quod velle velle imitari
 occasionando, aut extrinsece a creatura potest imitari,
 id est, quod creatura phantasmata species aut aliquid quod
 a quo velle velle et nunc dependet potest imitari, in
 cuius imitatio etiam ipsa velle libere in velle
 suum imitatur, etiam in suo velle velle potest pati vio-
 lentiam n. M. et d. m. atque velle velle a creatura potest
 imitari intrinsece in se et imitari n. m. extrinsece
 in phantasmatis p. c. m. et n. c. utique, experimur
 quotidie bona nostra profita in malos atque de-
 generare + inspiratos diabolicos, et vicissim
 malos atque emendari ad atque bonos adiuvante
 custodia boni Angeli, at si quidem quod id
 contingat, clare apparebit ipsi velle + has in-
 spiratos tam occasione et imitari,

gatenz fill & eas spes phantastica imutanz
ut taliter et taliter intelligat, obtin, aut ga-
tens passio appetitus sensitivi taliter et ta-
liter movez, ut ex hoc appetitus raelis hoc
magis eligat qm illud, qo In n' obstande sitas
adhuc libere eligat, et eo ipso qd libere
eligat in suo selte, n' patit violenta: rae
qo ut nulla raea selte in actibz suis elii-
tis pnt inferre violentam supra assignata e,
qia a nulla raea intrinse et in seipsis
actz sui qm eliti pnt imutari.

226. Neq, dicas, n' regiri ad violentam, qd intrinse
imutet rem et imde in se, s' sufficere, qd imu-
tez aliqd a qo dependet, sicut em infans in utero
mulieris pregnantis matre, occisa et ipse vio-
lente interit, sed in matre ad infante se
Intra heat extrinse. Nam
Qd: Duo in violato attenda ce, nimiru actioem
in agente et passioem in passio, actio agentis n'
e violenta nisi gatenz caat passioem in passio
passi inclinari qd raria, qd evenire n' pnt nisi
in ipso, passio aliqd ei naale impediat, qd au-
tem hoc naale, passio impediat, ut imutatio
fieri in aliquo naali passio, et sic in ipso passio,
adeoq, etm passio intrinse imutari, s' in se
aliqd agens extrinse pnt passioem alterari

inclinasi intrinseca. passio gloriæ: et hoc est quod
 dicitur de ratione violenta esse, ut passio intrinseca
 immutetur, cum autem nullus agens creatus vel
 libera in actibus suis elicitis intrinsece immu-
 tare potest, dictum est, quod nullus agens extrinsecus
 creatus ei inferre potest violentiam. Quia infra
 ad instanciam factam, non ad violentiam non requiritur
 quod rem seu passio immutetur in se immutetur, si vio-
 lentiam sumat, facta, et non tantum causaliter, id est
 si sumat quatenus passio est, et non tantum quatenus
 actio est. Ad explendum autem propositum dico:
 ideo dalem infantem violententer interire
 quia per destitutum matricis occupationem
 et per causam infantem. scilicet in se intrinsece
 et passivè immutatur, scilicet, aliquid naturali in-
 fantis inclinasi fuit vitæ, quod causaliter extrin-
 secam gloriæ: Igitur ad hoc ut vitæ in-
 actibus suis elicitis à causa creata pati potest
 violentiam, atque elicitur de esse, quod inclinacione
 vitæ libera, quod autem et quando fieri
 potest, nec ego capio nec ad hoc peris probare:
 sed hoc de violento satis fuit. Clara huius
 probatio, sed ex phisica, tum in sequenti. scilicet, G. id est per
 lectio 5. quodam proprio in quibus
 naturali vitæ materiam de equo, scilicet
 et metu.

Sect: V.
Quaedam pro praxi in
Confessionali circa maam
de Concupiscentia
et metu.

227. Notandum s^o n^o obstant, qd concupiscentia s^om dicta
sec^o i. huius ar: n^o faciat insolentia, qia In illud
minuit in raeo liberi si praesens fuerit, hinc
etm qd ex ea scij^o h^o raeo maioris l. minoris
peti, qo quis eis magis l. minus turbata aut ad-
sumpta fuerit. hinc s^o s^o d. et Atzoni In tit.
moral: lib. i. c. 17. / Minus peccat qd femina
alicuius pulchritudine illecta concupiscit, qm qd de
formem puella appetit, et minus procul debis
peccat, qd maximi praemii se inicitatq^o d^o rpe
q^o piam admittit, qm qd nulla se lucri gratia
d^o rpe delinquit, ita em desideriu^o s^o, vo-
luptas, cupiditas raeo saepe praesens, q^o r-
bant, et ad se vltim^o fluctant et movent, et
huiusmodi petm e^o qd Scholasticis papim appellant
petm ex raeo infirmitate q^o r-
228. Notandum s^o d. q^o r-
tractu ex concupiscentia initos l. q^o r-

luctu proxijs, dignitate, honores agnoscendos, vindicanda,
 iniurias, hostes persequendos, pro validos esse, cuiusque iniuria nō
 tollat, si minuat Indem libertatem et aliter in raoc
 liberi, hoc in discrimine, qd si gtrahy sine peto et feli
 damnificae 3^{ti} simpltr adimpleri pnt, obliget etm
 ante qm qd intentu secutu fuerit, n item si sine
 peto adimpleri n pet, sicut dictu e in Tr: de p. m. q.
 cum nemo ex obligaoe hoi facta obligari pnt ad fa-
 ciendu aliquid, qd e gtra DEUM. qd in onere malo
 sustento obligao manet peres alteru gtrahente, et
 illud prestandi qd pro onere sustinendo promissu e,
 n quidm pnt petm ex gtrahente gmissu, p pnt onus
 in opere penamino sustentu, hinc qd promittit
 pro use corporis mulieri 100. sp. flor. et si illa gen-
 tiat, n in venes nec veneri pnt ad persandu gtra-
 tu nec ille nec illa qm diu usq qeess n e qia
 sine peto impleri n pnt, factu in corpis et usq co-
 pia ille venes reddere 100. promissos n pnt turpe
 factum p pnt onerosu turpe factum. extra si
 qd sine peto fieri pnt, obliget gtrahy ante qm
 acty fuerit sensy, unde qd sub se prelatura
 agnenda tria vota ordinis profites salidi pro-
 fites et ad illa venes sine prelaty sub sine
 n, ubi docet Navarra.
 Notndm 3. ex priori notmine: Quod, in gtrahy ex 229.
 quipia inuti validi sint, etm ea, qd ostendit,
 verbis amatoris, gestibz delictis, esto etm turpi qd

extorta s^o restitui, on^o n^o importent, q^o em
s^u auipium, et cum tant^o libera olte au-
pium, si in dano s^u iur^o plen^o fuerit, nec
aligo titulo ab us^u et administrac^o suo
n^o bonu^o impedit^o, ubi q^ori^o dicend^o est.
Hinc si s^u q^oite^o meretrici q^oda^o, q^o ultra
stipendiu^o s^u d^u blanditiis s^u ab ama-
tore nobile bonu^o extorsit, eand^o ad res-
tituocem nullaten^o obligabit, nisi in circum-
st^o fraudulosa donac^oem vitians adueniat,
optime in monebit, ut q^osentiat pro salute a^o
s^u et peti redemptioe l. totum l. partem accepti in 58.
usus pios pauperes s^u blandandos aut dicendas missas g^o
randi, q^o si in nolit, cogere eam n^o debet, s^u alia^o enen-
datam absolvere, et dimittere. Ex hoc inferit Schoa
Sanchez lib. 4. de matrimo Disp. II. n. 2. Valere tes-
t^o blanditiis uxoris a viro extortum, cui quid^o ali^o
n^o pauci canonistae et s^u q^o ob aliquos iur^o s^u
q^o tradunt, ego in magis cum dicto Sanchez p^o
s^u posito, q^o aliunde fraus aut damnificac^o ver-
tu^o in e^o legitima n^o inueniat: si em professio
religiosa promissio sponsalium et matrimonii ex
huic^o q^oquisia facta, valida s^u sit, cur n^o sit
s^u solida test^o, si testator^o morte sit-
mez, q^o ex q^oquisia q^oda^o libera in solte factu^o e^o?

Unde textus q̄tū explicari pot de eo casu, q̄ mal-
 ias fraudulentis virum induceret, et libera fi-
 nis quis n̄ h̄er, l. q̄ recep̄i h̄eriles in legitima
 sua damnum paterent, ita t̄n et h̄nc de p̄ntm
 n̄ s̄it perit̄y invalidū, s̄ t̄ntm s̄m defectum
 legitima. Practica pro resoluoe ex metu.

Practica Pro resoluoe ex metu.

Notandum q̄. Iuxta d̄ uim met̄y s̄m d̄ictas
 n̄. 187. caet̄ s̄m p̄ntm solvitur, et involvitur 230.
 s̄m q̄ et̄m si cadat in viru' q̄stantem, et̄m
 met̄y h̄uigmi t̄ se n̄ excuset à p̄cto, s̄m inual
 t̄n culpam, adeoq̄, faciat t̄ntm actu' q̄ ex metu
 factu' minḡ p̄ntm, q̄m s̄uipet si sine metu
 factu' eet, si t̄n s̄it q̄tra aliq̄d p̄ceptum
 p̄ntm t̄ntm t̄ntm urget met̄y obligans: q̄ aut̄m
 ut recte pateat sciendū ē, aliam ee legem
 naalem aliam positiva, v̄tq̄ legem naalem
 aliam ee negtiva aliam affisiva, positivam
 aut̄m aliam Dnam, aliam h̄nam, h̄nam alia' talpe
 aliam civilem de q̄ibz oibz d̄ictū ē in p̄legomen;

de J. N. ibm n. 200. huius tract: excepta lege
negativa et affirmativa, quoniam in presenti intellu pre
necessum est: et igitur lex negativa, quae aliquid fieri
et negationem aliquid prohibet. V. g. n' assumes nomen Dni
Dni tui in vanum, n' quippas uxorem proximi tui q
omnia quae sic prohibent, intrinseca mala sunt, et ideo
praecipita negativa et dicuntur thelgi obligans pro
et pro tempore, seu nullus est casus quo huiusmodi pro
hibita licite fieri possunt. Lex autem affirmativa
est, quae positivè aliquid enuntiat V. g. De Waleis,
honorabis parentes q et quae huiusmodi praecipunt
solum thelgas obligant quidem pro se n' pro se
id est, licet n' deus instans in quo aliquid sile
agere praecipitum n' sit, nihilominus in casu da
ri potest in quo n' singuli hoc praecipito ligentur,
sic dum praecipimus honorare parentes, pro praecip.
fuit honorare parentes, adeoque obligat pro,
nihilominus si parentes sint improbi aut obstant
filio in via salutis, filius talis n' tenetur im
plere hoc praecipitum et sic n' obligat pro
se. Ex his

231.

Norma 5. Quod transgressio legis naturalis negativa
nulla metu quatenus gravi excuset à peccato, si
ta transgressio felix fuerit et in gloria est

quare eis qd agit facta est, transgressio autem
 legis naturalis affirmativa, ob metum gravem, ut pluri-
 mus a peccato excusatur. Casus desumitur ex eo, qd
 lex naturalis negativa dicitur, sicut qd obligat sicut et pro
 sicut, adeoque, utqz contra illam intrinsece malum est,
 et nullo modo corroborari potest. Contra qd sunt
 contra legem naturalem affirmativam, nisi intrinsece
 mala, quoniam precepta affirmativa obligant quidem
 sicut et pro sicut, adeoque, casus evenire potest, quod
 huiusmodi precepta non obligant, adeoque, et eorum
 transgressio fiat sine peccato. Atque quod si alteri
 occidit se et cum quare eis qd agit,
 quod si machatur, aut aliquid simile graviter veritum
 agit, peccat mortaliter, quia preceptum cui contra
 agit naturale et negativum est, adeoque, obligans nisi
 casus sicut et pro sicut. Dico ita quod si alteri
 occidit se et cum quare eis qd agit, ut enim
 ignorans sicut dicitur sicut. 3. si proseriens fuerit,
 excusetur a peccato, etiam si quis alteri ignorans occi-
 dit et occisus si se recipiat et hominem non peccat,
 quia non agit ut quare eis qd agit. Sicut si quis
 sui iniuriam iniuriam se defendendo ceteris occi-
 dit, ut se alio modo huiusmodi periculo eripere non potest,
 adeoque, qd agit, agit ut moderamine inculpata
 tubera non peccat, quia alteri sicut et quare eis qd agit

n. f. se, nimis ad se defendu, qd si se. d. sine
eig. cuiusmodi repellere pot, et se occideret innocen-
ter peccaret, qia qtra. pceptu. n. g. r. i. v. i. m. g. r. a. v. i. t. e. r.
ter. obligans n. occides agit, qd agit.

232. Extra n. e. in foro g. s. i. e. excusandus ille maritus, qui
uxorem suam in adulterio deprehensam statim occidit
et si in corpore in re necio. aia. mittit in gehennam,
quous in foro fori a supplicio occidentium immunis
evadit, nisi forte id eveniret ex metu irae. l. 1.º.
et pura naali, q. s. d. i. b. a. s. e. c. t. i. huius arti peccami-
nosus n. e. Dictum ratio est, qia huiusmodi occisio foris
satis transgressio legis naalis n. g. r. i. v. i. m. g. r. a. v. i. t. e. r.
qd maxime me urget, dum cum vita temporali suam saltem
deperdit eterna, atq. agere qtra. pceptu. n. g. r. i. v. i. m. g. r. a. v. i. t. e. r.
ca. quous eig. qd agit e. peccaminosum, et qidm.
si. pceptum sit grave, etm. eig. transgressio e.
mortalis; cum igitur pceptum n. occides sit pceptum
n. g. r. i. v. i. m. g. r. a. v. i. t. e. r. et graviter obligans, etm. maritus
huiusmodi sui bene qpos uxorem in adulterio de-
prehensam occidens peccaret mortaliter. Sic Ch. si ty-
rannus innocentem psequens, avit temp. in qm. innocens
ab ira tyranni qfugerat, obsideret, minitans tota-
le exitium nisi dictum innocentem in sui qpectu
occiderent, An innocentem occidere n. p. e. n. t. i. s. p. p. o. t. i. s. t. i. g.
oia mala dreat qpecti: q. p. p. In innocens tenere ex
iustitia generali seu legali se ipsum pro qservamine

Totius republicae tradere, imò si ipse met Toti gmu-
 niti privato suo ingendo et spontanea sui oblatione
 succurrere renueret, potest extra civitatem propelli,
 et tunc ab ipsa civitate occidi, hoc enim lege naturali ne-
 gativa scriptum est, adeoque, quoniam licet, illo autem sol-
 ummodo id fieret, quod ipse met innocens pro se pro
 bono communi facere dret.

Neque licitum erit, quod docet Saxon alius celebris 233.
 Iurista licitum esse tyranno innocentem, neque, quod
 ait Barth. servum pro occidendo haram suam
 adulteram si ipsi Dominus minime mori tem-
 nisi id faciat, nisi tamen Dominus preterea
 ius dicere in delinquentes, adeoque, faulte
 habeat adulteros paratam capitis multandi, vas
 si est, quod occidere innocentem sit intrinseca ma-
 la nullo modo honestabile, imò igitur, eo modo ty-
 rannus occideret innocentem, actum committeret
 nullo iure honestabilem adeoque, peccaminosum.
 Vas 2. vero est, quod secundum quoniam antiqua
 non licet facere mala, ut veniant bona, adeoque,
 neque, alterum licet directe occidere, ne ipse à
 3. his quodam occidat, neque, obstat, quod adultera sit,
 nam, nemo potest alterum occidere directe quovis
 reum, quia in gladii et occidendi non habet,posito quo

qd Dng ille in gladii aut occidendi n' heat, etm
ad altera' directi occidere n' pot' neq, p se neq,
p aligem sui. Pril In haeram adultera' occidere
seuq ex mandato d'ni urgente gravi metu
si dng ius gladii et sanguinis heat indiscrimi-
natin in oes delinquentes pae ditiois aut iuriz.

254. Notandum 6. Ad quospendum n' transgessio legis
hinc esse iuriz pae. Et aliter ex metu fac-
ta a pto excuset, attendum e' an praecceptu respi-
ciant bonu' privatu' operanti, an vero bonu' quae
aut ritum Ecclie, nam si leges huiusm' respi-
ciant bonu' privatu' operanti, nullatenus obligant
urgente metu gravi, sed e' si bonu' quae respi-
ciant. Rao 1. e' qia neq, Ecclie neq, respub' cen-
tes in tali case velle obligare suos subditos in quo-
rum qmdum et utile tales leges datur. It' de neq,
Ecclia nocera e' nec talis ee presumit resp,
qin potis estimant sese in suis legibz qformare in
go Chri qd suave e'. et hinc in c. Conspit. de
officio ieiun. excusaz a ieiunio q' sibi raabile ti-
met detrimtu' sanitis, atq, idm e' de auditione
laici diebz festiuis, ad qm nemo obligaz q' sine gra-
si sui aut suorum dispendio Eccliam adire et
missam audire neqit. Rao 2. e' qd bonum
privatu' toties p'ponendu' sit bono publico, quoties
p' illud bono publico grauis iniuria calumnia

aut damnum imminere, vel, unumquodque, in membrum
ex. in diuinae gentili inclinare ad eum ut sui dispen-
dio ad observantiam totius, quod instinctu naturae per experientiam
manus, quae se ad observandum caput ubi sponte
exponit se monstrat: praeterea ut quibus
intra doctores, recepta est, praetera, praesertim non potest
derogare Eulice l. reip. hinc etiam urgente
metu mortis a laico sub strage, fructus
panis et vini gurgulare, neque, sacerdoti vinum
sine aegri admittitioe offerre, per alios eum huiusmodi
quidem Eulice ritum respiciunt.

Notandum 7. Quod licet metus per se cael. Imperator 235.
obrium, adeoque, de iure, non valida fiat unquam
quae ex metu fiat, nihilominus in iure positivo
cum Canonico vel civili plura in irritum vocantur.
Primo autem Honor. abbas 1. de professione religiosa,
quae si ex gravi metu facta fuerit, per S. Triden-
tinam synodum sess. 25. de regular. c. 19. sic pro-
fesso facultatem tribuit, sicut et ei, qui ante dictam
statum professus fuerit, de qua etate eodem gi-
li loco c. 15. ita dicitur: In quacumque religione tam si-
cum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum
expletum. Quibus intra quinquennium casus deducantur
coram superiore, reclamant, et probato legitimo
metu ad statum pristinum remeare valeant.
2. de matrimonio, quod ex gravi metu contractum

134

Sect. VI.

Practica ex ma a de igno- rancia et violento.

Notandum 1.º toties, quoties ignoraa acty fuerit 236.
antecedens, excusat operante a pto, toties autm
ignoraa censura e' antecedens, quoties quis del peccat
Et dicitur mortem diligiam ad sciendum adhibuit
et n' obstantia hac diligiam adhibita in ignorat.
Et tunc q' se parig sempe studiosa seore q' de-
centem et valem diligiam adhibens, q' lem
alii sui q' discipuli q' profici adhibere soliti s't, nec
ea negligens q' pro se lectu statu suo mortu
sine p' et d' n' peccat et n' in q' se p'ali
ex quadam ignoraa n' absolvat n' absolventu,
ignoraa em respu huius e' antecedens, unde
etm si postea deprinderit se male absolvi
scrupulis t'n agi n' d' et se p'cti arguere, s'
in t'ndo cogitare q' modo q' modo penitentem de
errore horbari p'it, unde si penitentem si ab-
solutum noverit et ille alias sibi q' fiteri p'itq'
sibi pro q' solamine suo et penitentis aia
ad novum dolorem, super peccatis in priori q' se
fione q' se p'is q' prudentem interrogat inducat

na v.g. et de aliis gfebris doleat pctis, ut sic
sibi copiam obtineat supplendi defectu in prio-
ri gfebrice quibus, nisi magis liciam absoluti
petere velit super priori gfebrice pro salute
sua penitentis aliquid cum penitente collo-
quendi et sic quibus defectu ex industria
supplendi, hoc quidem non adeo difficile est, si ab-
solutio aliunde, quam ex defectu iurisdictionis, nulla
fuerit: quod si vero absolutio ex defectu iurisdictionis nulla
est quia v.g. fuit casus reservatus, quem non arbitratur reservatus
esse: forte speculative probri per Ecclesiam defectu sup-
plere, dum praesumenda non sit eo eodem casu liciam gfe-
bris vellem limitatam, quod ex ignorantia antecedente
aut bona fide agit quod agit, fatig nihilominus agit si
obstantia evidenti super penitenti super praeterita con-
fessioe colloquendi liciam fuit se circumstantiam
aliquam non recte intellexisse interroget super illa
et postquam deprehenderit se illud absolvi non posse
quia tali et tali circumstantia per se vestitu erat,
dicat se absolvi non posse nec posse si talis cir-
cumstantia generet, hortetur amanter ut alium gfebricam
accedat super hoc pcto absolvi, nisi in ipse absol-
vendi copia facile potest obtinere ubi potius ipse
sibi liciam saltem pro hac vice obtinere quam ad alium
dimittere dret, quam ipse quidem huius et alium pctum
iam habet, hoc via solum intra gfebricam locum habet, non
extra illam, ubi de pctis gfebris se colloquendi liciam non est.

60.

Notandum 2. Quotiescumque quis ex ignorantia aliquid fa- 237.
 cit quod non est contra legem Dei aut naturae credens non pro-
 re prohibitu' aliqua lege, aut non sit prohibitu' alias
 solitudo pro viribus laborare, ut si res sit necessaria, peti
 arguendy n' e'. Hinc si quis alias sollicitus ad audien-
 das voces et observanda praeccepta Ecclesiae, in vigilia
 alicuius Apoli s'c. n' cogitans de ea, carnes comedit
 n' gressus si diem prohibita' fuerit, carnes com-
 tendo n' peccat, et ut pauci, multa gressus obis
 Angeli v. ignorantia d. 4. ubi dicitur: si mulier l. rusticus
 mercator et huiusmodi vadit libenter ad praedicationes,
 et alia loca, ubi declarant talia, et facit quod quini-
 ter faciunt alii de sua glorie et venit facere.
 si autem religiose fuerit libenter interrogat et huius-
 modi, talis ignorantia excusat eum ab omni pena exqui-
 sitionis in iure posita quoad forum alicuius et ab omni culpa.
 haec auctor citat.

Notandum 3. Toties quoties ignorantia vincibilis est, et 238.
 aliquis ex officio quod scire debet et potest, si in sua culpa
 nescit, etiam illud quod ignorans agit peccatum est, et
 ideo Angelus ad citata, recte annexit: haec non
 intelligo de prelatibus, officialibus, Medicis, artificibus
 et huiusmodi, qui habent exercere aliqua officia, ex quibus
 damna notabile potest inferri praesumo ex ignorantia
 quia non debent officia talia assumere, nisi sint sufficien-
 ter instructi ad ea exercenda, aliter eis imputatur.
 Si autem sit ignorantia effectata, non vitatur poenam,

gia in dolo est, si verò sit irascia & supina, puta
gia nescit, qd. quibus ois sua qd. ois sciunt, puta
gia pradicat, si ipse pradicacionem agm vult au-
dire, l. n. curat interee, ubi talia publice
daclarant, cum in qm. d. p. n. l. n. curat panam,
ut in capitulo ut aiam, de offitioibz lib. 6.
de iur. diu. 38. va d. c. fia: Qui Am rebellito
vivit, et discere atq. agere bona reuscat magis
diaboli qm. Chri membru' ee. offendit et potig
infideliz qm. fideliz ee. monstrat, hanc auctor
Cib. loc. cit. ex qibz alia pro praxi faula de-
duci pot. illud in cum A. 202. loc. cit. c. 14. quidem
dam est, huiusmodi ignorantia pta probet mi-
nui, et tanta n. ee. in se, quia st. coru' q. talia
fientes qmittunt, posito qd. si fient ea n. qmitte-
rent.

259. Notandum 4. Id. cum si aperiatis l. de ignorantia
11. 202. posita. Ignorantia antecedens cuiusq. iuris
sollere rationem solum ab actibus huius dicta sit,
etiam de ignorantia invariabilis iuris naturalis, n. quidem
quoniam ad propria quoniam prima, si qd. ad propria
parlia ex ipsis deducta, qd. claris sibi testat
De Angliis l. 2. q. 94. a. b. in O. dicendum: qd. ad
legem naturalem pertinet, l. quidem quaedam praecepta
quoniam prima, qd. st. ois nota, quaedam autem statuta

procepta magis propria, quae sunt quasi generalia propinqua.
 propria. Quam ergo ad illa propria generalia, lex
 naturalis nullo modo potest a cordibus hominum deleri
 in univ[er]si deleri, sed in parte operabili, sed quod
 impediri applicare. quae propria ad parte opera-
 bile propter generalitatem, l. aliquam partem, quod in
 vero ad alia procepta propria potest lex naturalis de-
 leri de cordibus hominum, l. propter malas persuasiones,
 eo modo, ergo etiam in speculativis erroribus quibus
 quod circa generalia necessitas, l. etiam propter errores,
 affectiones, l. corruptos propter sicut etiam quod
 quodammodo reputabatur, latrocinia potest, l. etiam
 vitia contra naturam, ut etiam Ap[osto]l[us] dicit ad Rom[anos] 1.
 haec. l. De.

Ex his. l. De. effectus regula quaedam generalis, quae 240.
 generalis circa ignorantiam iuris naturalis, sicut
 quod non potest dari ignorantia involuntaria et a parte ex-
 cufans circa propria generalia iuris naturalis quia
 v. g. l. Bonum est faciendum, malum fugiendum.
 propter non potest dari ignorantia involuntaria iuris naturalis a parte
 excufans circa propria particularia, l. potest circa gene-
 rales ex propriis generalibus deductas, v. g. quod
 furtum et mendacium sunt prohibita iure natura, ple-
 res in l. si existimant, ob bonum proximo faciendum
 conservanda, v. g. eorum situm licitum et mendacium, unde
 iam transit quasi in adagium: bonum mendacium nemini in-
portandum.

Apud Laedemones Intra etiam abest, quod furtum
si subtilitate fieret existimares potum, qui per-
tig ita ferari, ut fur non deprehenderet, virtutem ar-
bitrabant, et industriam, quod etiam in Christianolis
circa factus et oscula libidinosi non raro audit
fientibus quidem luxuria et sem libidine ea potu
ignorantibus, imo neque quavis modo dubitantibus qui
etiam ne cogitantibus quidem oscula et factus huius
libidinosi sunt et peccaminosi roborati forte
in sua opinione ex eo, quod non raro videntur etiam homines
doctos et probos licet diversi sexu adinvicem of-
fulari, tangere. quod quis autem negabit huius
homines invidi ignorare laborare? mitius
in conspectu hoc non parum eruditus fassus est se diu-
tis ignorare etiam eo tempore quo Italiae opera
daret, quaedam a quibus membra impudica
et verenda dicerent, et ideo molitibus potu quos
pluribus maaltu peccasse, dum in actu ipse
est inhonestu respiciet: est igitur quod ipse etiam
videtur Intra respiciet, ut homines minus periti
immo totum imperiti invidi huius ignorare
non potest. admittenda igitur est ignorantia invidis
iuris namque saltem secundum propria pariter, nec
non illa excusare a potu ita certe est, ut eius
gloriam contra Lutherum et Janinium damnatum
non pluribus C. Cont. q. 1. 202. videri potest.

61. Ignorantia affinis est quasi soror germana et infiderantia 241.
 que ad modum ignorantia culpabilis est l. inculpabilis, culpabilis
 que et vincibilis dicitur per tunc dicitur, quando quis incipit du-
 bitare et tunc ulteriorem diligentiam non vult in de-
 prendenda veritate adhibere: inculpabilis contra et quasi in-
 vincibilis est, quia quis penitus non advertit, adeoque dicitur in
 illo, qui nullo modo dubitat, neque tali infiderantia propria
 in se habere necessitatem negligentiam ansam dedit proinde in-
 vincibilis est, et hanc sicut ignorantia antecedens excusat
 à peccato, quia sollicitudo quiescit finis ad ultimum, sine quo
 ex dictis peccatum esse requiritur, requisitam: non excusat
 illa, quia saltem in se aut eam sua voluta est p.
 Practica de violento.

Practica De violento observanda.

Notandum 5.um Ex eo, quod scilicet dicta 11. 216. Violentia ca-
 tegorice sollicitudo rationem setrii, quatenus violentia est, neque sine 242.
 ultrii ratio meriti aut demeriti haberi potest, atque simpliciter
 violentos neque meritorios aut de neque demeritorios
 aut pecuniosos esse, licet ratio sui maalis boni aut
 mali forent: ubi enim ratio liberi aut est ultrii de-
 ficit, ibi ratio meriti aut demeriti sive peccati in-
 veniri nequit ex dictis et docendis. hinc Cui violento
 dentem arripit, ad frustandum clericum nec peccat nec

exgruam incurrit: neq; ille peccat, q; violat
aperto ore et infuso ei vino alioq; inebriante
potu se inebriat, et raris expers fiat; neq;
q; violente trahit ad idola, q; vim curasq; in ge-
nua prosterne, magis cum thure. in censo violati
brunis admoveat, idololatria felle q; mittit.
Ex eadem rase. q; aduultu violentu baptizans.
gras baptismi q; n' sortis neq; efficitur. Sacerdotem
adeoq; si in foro exteriori ista violentia probez,
appelli n' potest ad observandas leges Evangelii eritq;
rebaptizandus si postmodum in uniuersum fidelium
suscipi q; fuerit. Eodem motivo ducim; ad dicendu
virginem si oppressam etiam seculo partu q;posito
in q; nym alium postea rati fuerit q; n' solum
n' peccare, s; neq; virginis aureolam amittere,
nam sicut dicta de beatae. ad amissionem huius
aureole. requiritur vltima defloratio virginis sine
fine. sine cum peccato facta fuerit n' in re
violenta autem defloratio n' e' vltima, q; si in vltima
si postmodum fuerit rati hta, et ideo nisi actu
vltima rati vult aureolam virginis virgo
deflorata n' amittit, amittit in virgo si de-
florata deflorationem postea rati habens. pro-
terea ad hoc ut defloratio simpliciter violenta sit,
n' solum sufficit se agere hie ad illam, s; requiritur
etiam positiva q; voluntaria, quatenus q; idem agere potest
n' em agenti quatenus potest censeri vltima q; ex n' alio q; p; q;

et ideo in Deuter: c. 22. dicitur ut furtiva in domo lapidei, et autem furtiva in agro: cuius ratio à Tribus dicitur, quod in domo quisque se clamat per iudicium suum custodem hinc, quem in agro hinc non putat.

Notandum 6. cum ad violentiam simpliciter dicitur §. 243. paulo ante dicta non sufficiat se habere hinc notae, sed requiritur praeterea renitentia positiva contra id quod violenter agitur, quia autem haec renitentia esse debeat non tam facile iuris innotescat, hinc regulam quandam generalem à P. Mezger ex Cornacio hic disp. 2. dub. ult. fol. 312. collecta hic opponere solo, ex qua facile deduci potest quibus renitentia requiritur ad hoc, ut violentia simpliciter excusetur à peccato apprehensum. Haec autem regula est: Statutum est utrum ad actum violenter intentatum impediendum quis obligetur praecipuo negativo, l. assertivo: si quis tantum praecipuo assertivo obligatur, non statim imputatur ad culpam, etiamsi non adhibeat omnino resistitiam possibilem, sed sufficit, quod convenientem adhibeat attentam rationem damni: siquidem praecipua assertiva ordinariè non obligant ad vitandum periculum vitae. Si vero quis obligatur praecipuo negativo vitare et impedire actum intentatum, tunc quis obligatur ad repellendum saltem actum si morali possibili modo etiam ad vitandum periculum, quia praecipua negativa, eo quod pro-

habeant malum intrinsecum obligant se et pro
suo; unde si quis cogat adorare idolum, aut
illi sacrificare, vel supplicium contra protestari,
et gratiam ultimam habere, si tenet etiam cum
propria vita discrimine recusare, quia ille
autem est contra preceptum negativum non facit,
sibi suspectum ut adores illum. Sicut si quae
mulier vim se patiens proinde timet de offensa
in actu carnis et libidinosam, tenet etiam cum
fama et vita periculo clamare, imo si ali-
ter pudicitia sua imminens discrimen evitare
non potest, ipsum sui violentum defloratorem evicere
licite et sine peccato potest, quia propter preceptum
negativum non nocet, et si quis pro eo modo ab
eius transgressione se liberaret pro modo potest, et huius
modi evicere indirecte contra seipsum se defendendo
a peccato, non directe intendit.

244 Extra si mulier huic prudente credat se esse sum
in peccatum nullatenus praedituram, tenet nihilominus viribus
corporis quatenus potest resistere et vim vi repellere, proinde
non a cum vita et fama periculo, quia ut ait omnino
mulieres precepto affirmativo contra obligant custodire in-
tegritatem corporis sui, quod licet ex hoc etiam patet, quod co-
pula carnalis intra matrimonium licita sit, quod si ac-
cipit, si integritatem servandi preceptum est negativum.
atque, quia ut recte observat Philippus à S. Trinitate

mortis vix fieri potest quod mulieribus in seculis eridans
 periculum pecuniose gentiendi actui huiusmodi violato
 in simili casu pro illis gentiendi quod voto impetere
 resistant etiam cum periculo fame aut vite a-
 mittenda, quia licet aliquando non tenerent resistere
 saltem, in ob periculum peccandi pro effectius
 agunt si resistendo: verum in salute non resisten-
 tes, neque in gravi modo in actum gentiendi violato
 stuprata non est arguenda peccata quia in omittunt,
 quod facere nullo precepto obligant. Ex his facile
 patet iudicium fieri etiam ad de violento sed
 quod, illud fuit sed racionem violati et quia tollit racionem
 veluti, tollere etiam racionem peccati, quod sine ultio-
 re non potest. Et hoc de inultio. Titulus 3. de libertate ac-
 tum huiusmodi.

Art. III.

De Libertate Actuum humanorum.

Explicans in precedentibus actum huiusmodi ultio et
 inultio, restat, ut eorum libertatem fuit enavem,
 sicut enim racionem meriti aut demeriti sine ultio-
 nequit, ita neque sine libero salvari potest: de eo ergo in
 presenti agemus, circa quod quorundam praecipue. 4.